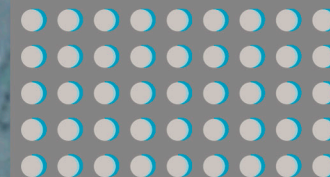

CHRISTIES GATE 20
BYGG 10247 / KOMPLEKS 3375
FORVALTNINGSPLAN UIB 2018

INNHOOLD

■ Innhold	3	■ 5 Beskrivelse av bygning Christies gate 20	16
■ Godkjenning	5	5.1 Bygningens historie	18
■ 1 Christies gate 20	6	Om arkitekten	33
1.1 Fredningsvedtak	7	5.2 Kronologisk endringshistorie	34
■ 2 Bærende verneverdier	8	5.3 Kultur- og arkitekturhistorisk verdi	38
■ 3 Generelt	10	5.4 Kulturminneverdi eksteriør	40
3.1 Formål forvaltningsplanen	10	Beskrivelse fasader	42
3.2 Lovgrunnlag	10	Beskrivelse yttertak	52
3.3 Kulturminnemyndighet	11	5.5 Kulturminneverdi interiør	54
■ 4 Vernebestemmelser	12	5.6 Beskrivelse utomhus	60
4.1 Hva er vedlikehold?	13	■ 6 Skjema: Vøl og vern	64
4.2 Hva er tiltak?	14	■ 7 Kart	65
4.3 Hvem gjør hva?	15	■ 8 Kilder	66

GODKJENNING

	DATO
Forvaltningsplan godkjent av UiB	18.04.2017
Revisjon	
<i>Forvaltningsplan er forelagt Riksantikvaren</i>	

1 CHRISTIES GATE 20

Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, LVP

ADRESSE Christies gate 20	BYGGEÅR 1876	GNR/BNR 164 / 1153	UiB BYGNINGSNR. 100211	ASKELADDEN ID 175069-2	LVP: KOMPLEKS/BYGNING 3375 / 10247
ARKITEKT Trolig Conrad von der Lippe / Hans H. Jess	VERNEKLASSE 				
EIER UiB					
FORVALTER UiB					
KOMMUNE Bergen					
FYLKE Hordaland					
FORVALTNINGSMYNDIGHET Riksantikvaren					

1.1 Fredningsvedtak 18. juni 2014. Forskrift om fredning av kulturhistoriske eiendommer:

- = bygning
- = utomhus

Omfang

Fredningen omfatter bygningens eksteriør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, pipeløp over tak og detaljer som skilt og dekor m.v.

Formål

Formålet med fredningen er å sikre Christies gate 20. Formålet er å sikre de kulturhistoriske og arkitekturhistoriske verdiene.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.

Begrunnelse

Christies gate 20, fra 1876 har nygotiske trekk, er oppført i pusset mur med fine detaljer. Arkitekten er ukjent. Bygningen ble tatt i bruk av UiB i 1964 og representerer UiBs virksomhet i eksisterende-bebyggelse.

Bygningen har **høy arkitektonisk verdi** og er en naturlig del av bygningsmiljøet i tilknytning til Muséplass.

2 BÆRENDE VERNEVERDIER

De bærende verneverdiene beskriver kvaliteter ved bygningen som skal ha spesielt fokus i den videre forvaltningen. Nye tiltak skal underordne seg de bærende verneverdiene.

DEKORERT MURVILLA

Den enkle dekoren i nygotisk stil gir særpreg til denne villaen som er noe mer beskjeden både i størrelse og utsmykning enn de øvrige historismebyggene i dette nabolaget. Ved anledning bør den opprinnelig rikt dekorerte nordfasaden vurderes tilbakeført. Christies gate 20 er en del av det identitets- skapende og symbolrike kulturmiljøet som omkranser Muséplassen.

ORIGINALE BYGNINGSDELER

Eksteriør og interiør har originale bygningsdeler som forteller om bygningens alder og stil og som farger opplevelsen av huset. Vinduene i tilbygget er de opprinnelige fra 1909. Husets opprinnelige inngangsdør i underetasje antas å være tegnet av Egill Reimers i 1909. Det samme gjelder trolig dør mellom vindfang og trappehall, dør til toalett i tilbygget og dør fra rom 003 til bakgård. Sistnevnte fikk ny posisjon i 1909. Brystninger og andre overflater i vindfang er opprinnelige fra 1909. Brystning i tilstøtende trapperom er original fra 1876 eller 1909. Husets hovedtrapp er fra 1876. I første etasje er muligens glassdør mellom trapp og stue original.

3 GENERELT

3.1 Formålet med Forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen er utarbeidet på bakgrunn av Landsverneplan for kunnskapsdepartementet og bestemmelser gitt i kgl. res. «Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar» 1. september 2006.

Forvaltningen skal sikre at de kulturhistoriske verdiene som knytter seg til de fredede bygningene blir ivaretatt både på kort og lang sikt.

Forvaltningsplanen er utarbeidet i samsvar med antikvariske prinsipper og inneholder detaljert registrering og dokumentasjon av hver enkelt bygning, samt beskrivelse av forhold som må ivaretas ved rehabilitering og endring.

Forvaltningsplanen beskriver prosedyrer og rutiner for vedlikehold av de enkelte husene, og beskriver ansvarsfordeling og arbeidsfordeling hos eier i alle spørsmål om vedlikehold og tiltak på eiendommen.

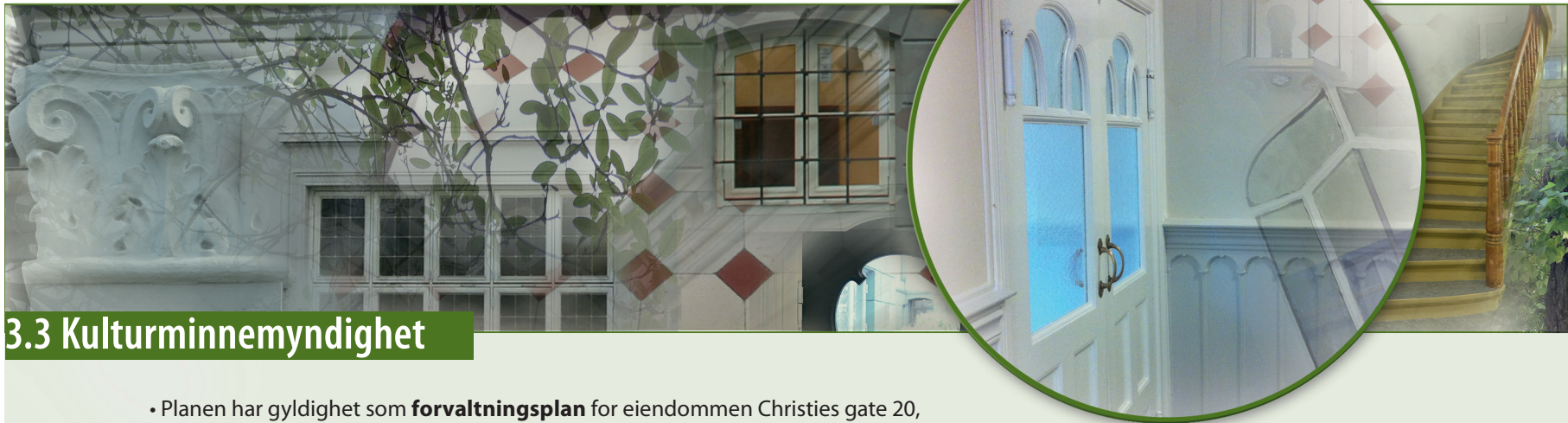
Forvaltningsplanen inneholder premisser for vurdering av utviklingsmuligheter og begrensninger for eiendommen og fredede enkeltbygg.

Forvaltningsplanen gir retningslinjer for nødvendig kontakt med rett kulturminnemyndighet.

3.2 Lovgrunnlag

Vernet av Christies gate 20 er hjemlet i:

- Kgl. res. «Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar». 1. september 2006
- Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, fredningsvedtak av 18. juni 2014
- Kulturminneloven § 22 a

3.3 Kulturminnemyndighet

- Planen har gyldighet som **forvaltningsplan** for eiendommen Christies gate 20, som fredet bygning.
- **Riksantikvaren er kulturminnemyndighet** for bygg og anlegg i Statens eie som er fredet etter kulturminneloven eller angitt i Landsverneplanen.
- **Hordaland fylkeskommune er kulturminnemyndighet** for bygg og anlegg i statens eie som har verneklasse 2, jfr. brev fra Kunnskapsdepartementet av 16.06.2016: *Statens kulturhistoriske eiendommer (SKE) – Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet – VERNEKLASSE 2, utvalg byggverk og utomhusområde til bekreftelse.*
- **Hordaland fylkeskommune er kulturminnemyndighet** for graving i fredede utomhusanlegg som er i statens eie.

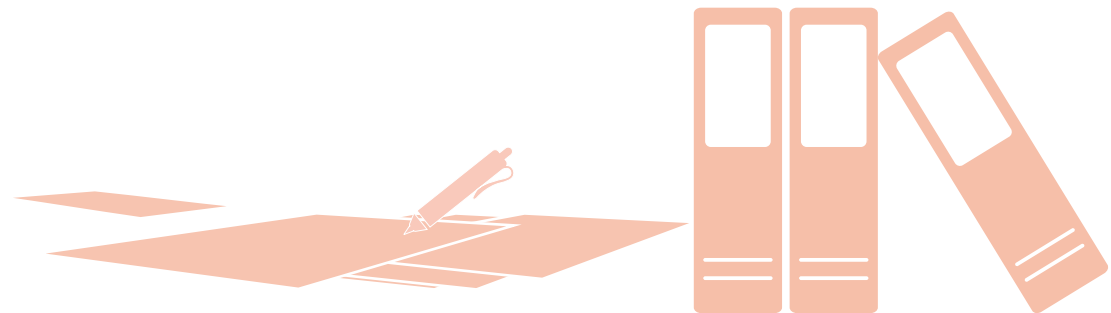
4 VERNEBESTEMMELSER

Den fredete bygningen skal vedlikeholdes og brukes slik at den ikke forfaller. Universitetet i Bergen har, som eier også forvalteransvar.

De særbestemmelser som det er redegjort for i dette dokumentet skal være førende i UiBs (Eiendomsavdelingens) ordinære styringsdokumenter og gjennom ordinære rutiner for forvaltning, drift og vedlikehold.

Det må ikke igangsettes vedlikehold eller tiltak som kan motvirke formålet med vernet. Større endringer/utskiftinger av ikke-vernede elementer i den vernede bygningen defineres derfor som tiltak med tilhørende prosedyre kap 4.3.

Vedlikehold og istandsetting skal skje med materialer og metoder tilpasset anleggenes og bygningenes egenart og arbeidet skal utføres av håndverkere med riktig kompetanse til oppgaven. Arbeider i et vernet bygg må gjøres på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene, men derimot tilfører huset ny kvalitet.

4.1 Hva er vedlikehold?

Med **vedlikehold** menes fornyelse av overflater med samme type materialbruk og farger som eksisterende. Endring eller større utskifting regnes ikke som vedlikehold.

Hovedprinsipp for vedlikehold

Det er bedre å vedlikeholde enn å reparere, og det er bedre å reparere enn å skifte ut.

Ved vedlikehold og eventuell utskifting skal det brukes materialer som tilsvarer opprinnelig materialbruk.

Eksempel på vedlikehold

- **Maling/oljing**
med samme type maling/olje og farge som eksisterende
- **Små reparasjoner av murverk**
med samme type betong, tegl og mørtel
- **Utskifting av enkelttegl**
med tegl av tilsvarende farge, størrelse og overflate
- **Små reparasjonen av taktekke**
med samme materialbruk som eksisterende

4 VERNEBESTEMMELSER

4.2 Hva er tiltak?

Alt arbeid utover vanlig vedlikehold defineres som tiltak. Tiltak skal dispensasjonsbehandles hos Riksantikvaren. Søknad om dispensasjon må inneholde beskrivelse av tiltakets omfang og konsekvenser for bygningen. Tillatelse må foreligge før tiltak kan iverksettes.

Hovedprinsipp innen bygningsvernet

- **Mest mulig** av bygningens ulike deler skal bevares.
- **Skjulte deler** av bygningen (konstruksjoner og bakenforliggende lag) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater). Det er et mål å bevare helheten på best mulig måte, ikke bare det visuelle uttrykket.
- **Hvis man må endre**, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske «arkivet» er bygningen selv.
- **Endringer skal**, om mulig, være reversible. Når behovene endrer seg, kan de nye elementene fjernes og bygningen vil fremstå slik den var før endring.

Eksempel på tiltak – NB: listen er ikke fullstendig

- **Inngrep i konstruksjon** eller overflate ved f.eks. tilpasning til UU, trekking av nye kabler m.m.
- Montering eller fjerning av **lettvegger**
- Utskifting eller endring av **vinduer og dører** med karmen og listverk
- Rive/skifte ut utvendige eller innvendige **byggningskonstruksjoner**
- Endring av **overflatebehandling** som f.eks. maling av umalte/oljede flater og detaljer, fjerning av eldre malingslag, endring av opprinnelig/eksisterende fargevalg
- Utskifting eller endring av utvendig **kledning, taktekking eller fargevalg**
- Utskifting av **himlingsplater/innvendig kledning**
- **Større endringer/utsiftninger** av **ikke-vernede elementer** i den vernede bygningen
- Montering av **teknisk utstyr, lås og beslag, renner og nedløp**

4.3 Hvem gjør hva?

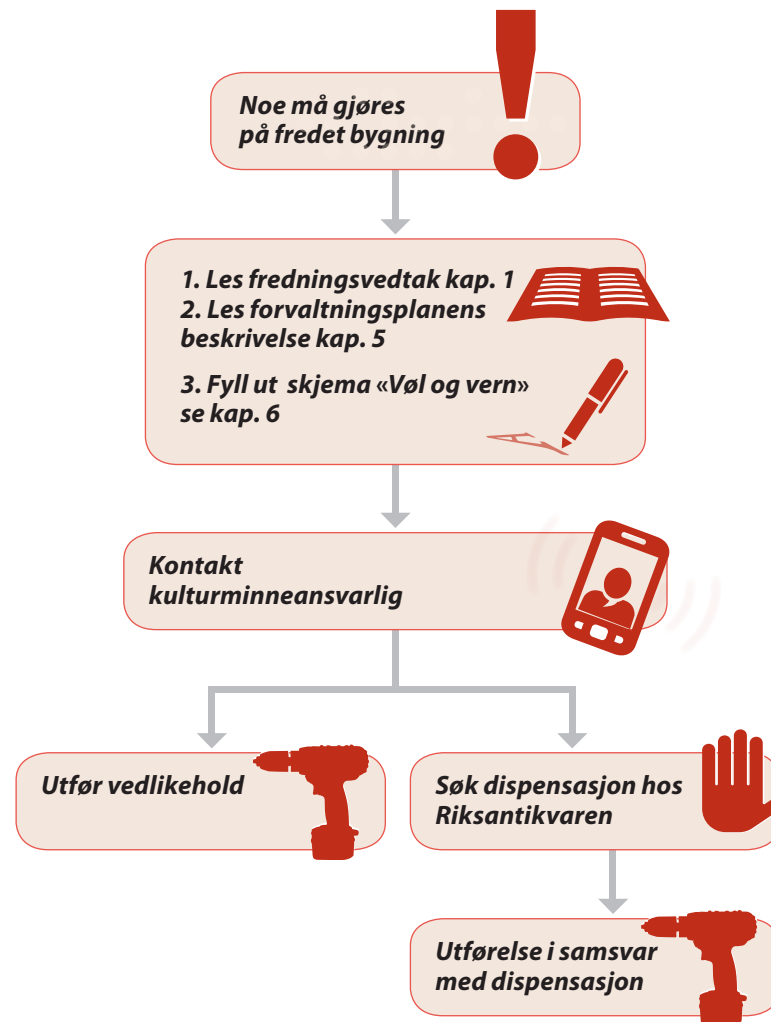
Riksantikvaren er forvaltningsmyndighet for denne fredede bygningen. Før tiltak iverksettes, skal det foreligge tillatelse fra Riksantikvaren.

Eiendomsdirektøren forvalter på vegne av eier, Universitetet i Bergen, denne fredede bygningen. Fagansvar er delegert til **kulturminneansvarlig**.

Kulturminneansvarlig deltar i beslutninger og iverksettelse av strategi for den fredede bygningen sammen med eiendomsdirektør og lederne for Eiendomsavdelingens driftsavdeling og prosjektavdeling. Kulturminneansvarlig har ansvar for kommunikasjon med Riksantikvaren, faglig skjønn knyttet til vernet og søknader om dispensasjon fra fredningsvedtaket.

Driftsavdelingen utøver daglig og/eller periodisk tilsyn med bygningen og kvitterer på inspeksjonslister tilpasset denne fredede bygningen. Driftsavdelingen skal fortløpende og i tråd med FDVU og forvaltningsplanens angivelser, avdekke mangler som utløser vedlikeholdstiltak. Når driftsavdelingen avdekker mangler som utløser behov for tiltak/bygningsmessige endringer utover vanlig vedlikehold, skal kulturminneansvarlig varsles. Dokumentasjon av mangel og forslag til tiltak skal fremlegges i eget skjema «Vøl og vern», kapittel 6.

Prosjektavdelingen er ansvarlig for søknadspliktige tiltak og ansvarlig for igangsetting og gjennomføring av prosjekt i bygningen. Prosjektleder for tiltaket har ansvar for å utarbeide saksdokument som skal være underlag for søknaden til Riksantikvaren om ev dispensasjon fra fredningsvedtaket. Prosjektleder har ved prosjektavslutning ansvar for å oppdatere kap. 5.2 «Kronologisk endringshistorikk» i denne Forvaltningsplanen.

5 BESKRIVELSE AV BYGNING

Christies gate 20

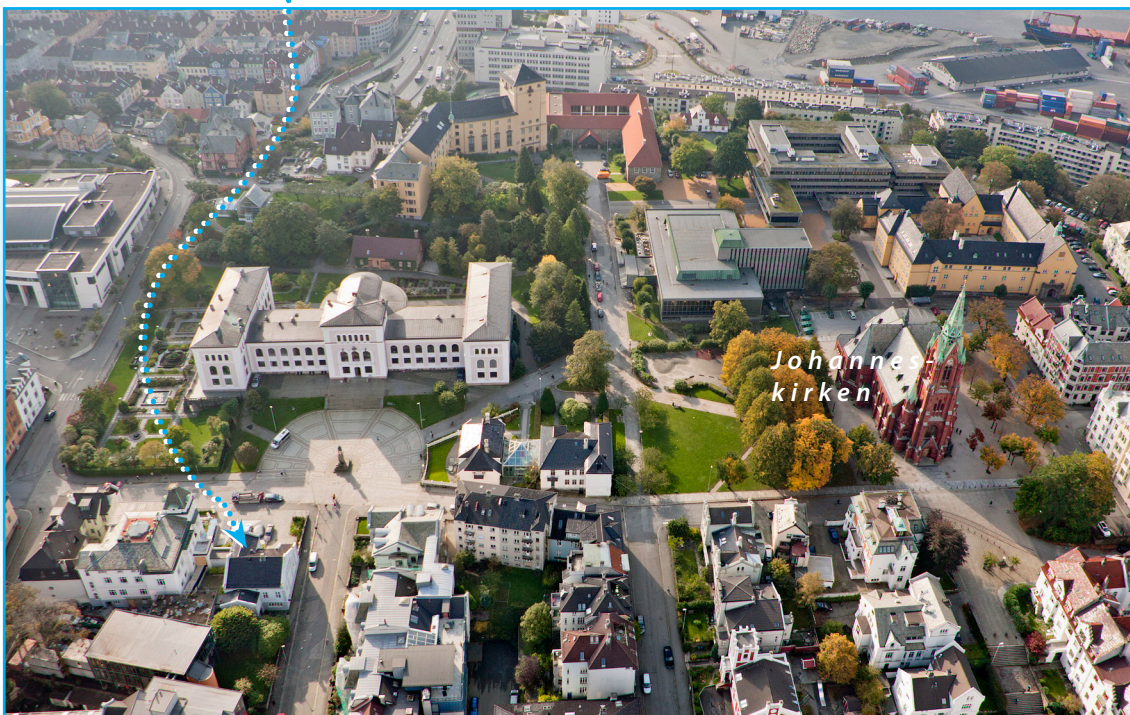

Foto: Alf Edgar Andresen

Hovedinngang til villaen fra 1909. Foto: EIA

Villaen i Christies gate 20 er det første bolighuset som ble bygget øverst i Christies gate etter at Muséet hadde etablert seg på Nygårds-høyden. Fra før lå trevillaen Langes gate 3 her i muséets nærmeste nabolag og murboligen Langes gate 1, reist i 1874, to år før Christies gate 20. I løpet av 1880-årene utviklet området rundt Muséet seg til

et populært boligstrøk for byens borgerskap. Området nordvest for muséet var også planlagt for boligbygging, men ble i 1913 reservert for et kommende universitet. Christies gate 20 er i dag en del av UiBs administrasjonskvartal. Huset er fysisk koblet sammen med Musé-plassen 1 og Christies gate 18.

5 BESKRIVELSE AV BYGNING

5.1 Bygningens historie

Christies gate 20, fra 1876, var en av de første villaene som ble bygget i det nye boligområdet rundt Muséet. I 1933 ble villaen administrasjons- og undervisningsbygg for Norges Handelshøyskole. I 1964 overtok UiB eiendommen. Sammen med Muséplassen 1 og Christies gate 18 ble Christies gate 20 UiBs administrasjonskvartal. Christies gate 20 viser hvordan UiB tok i bruk eksisterende sentrumsbebyggelse og ble landets eneste sentrumsuniversitet.

Sammen med Muséplassen 1, Christies gate 19, 17 og 15 og Rosenbergs-gaten 39 utgjør Christies gate 20 et helhetlig eksklusivt villamiljø øverst i det som i 1880-årene ble byens nye hovedgate opp til Nygårdshøyden. Villaen ble reist under utvidelsen av Bergen sentrum mot vest da nye gateløp ble trukket fra sentrum opp på høyden. Johanneskirken ble liggende i enden av aksene fra Torgalmenningen, i enden av Christies gate tronet Muséet ved Muséplassen.

Den nye bydelen ble raskt smykket med storslagne og dekorerte byvillaer for byens borgerskap, bygget etter europeiske forbilder i tidens stil. Slik ble de påkostede boligene ved Muséet etter hvert del av et større helhetlig boligområde. Christies gate 20 har stor arkitektonisk verdi som

del av denne helheten, som enkeltbygning og som representant for de mange villaene som er tatt i bruk av UiB og tilpasset universitetets behov på bygningens premisser.

FØRST AV DE NYE VILLAENE

Villaen har nygotiske trekk, er oppført i pusset mur med fine detaljer. Det var repsluger Mohr som fikk bygge-løyve i 1876. Han fikk reist en enebolig med hovedinngang i underetasjen der det også var kjøkken med fajanse-komfyr, ildsted, spisekjeller, baderom og et malt værelse. Tidlige brannakster forteller om fem «betrukne og malte rom» i hovedetasjen. En av stuene her hadde utgang til en terrasse mot Muséplassen. På loftet var det to soverom og et kammer.

Konsul Wollert Krohn kjøpte villaen av Mohrs dødsbo i 1888. Nærmeste nabo, Gerhard Sundt, som bodde i Muséplassen 1 med sin familie overtok eiendommen i 1908. Sundt, som på denne tiden var byens mest velstående kjøpmann, utvidet huset. Arkitekt Egill Reimers planla tilbygget som gikk over to etasjer mot øst. Huset fikk nå en mer romslig hovedinngang fra nord til et vindfang i underetasjen. Her kom også et nytt kaggedo, et såkalt privet. I hovedetasjen fikk tilbygget bad med privet og en garderobe. Arkitekt Reimers satte også sitt preg på fasaden mot vest. Han bygget inn deler av terrassen. Det nye karnappet ved dagligstuen fikk et

større vindu med små blyinnfattede ruter. Et tilsvarende, større vindu erstattet de opprinnelige i spisestuen i husets sørvestre hjørne. I 1912 ble kaggedoene byttet ut med vannklosetter. Da bodde Gerhard Sundts sønn, Thorolf og hans kone, i huset. I 1918 byttet de villa med enken etter Gerhard Sundt, Anna Sophia. I 1933 solgte hun Christies gate 20 til komiteen som planla Norges Handelshøyskole. Året etter solgte hun Christies gate 18 til samme selskap som da også hadde fått hånd om Muséplassen 1 etter at Thorolf Sundt døde i 1931. Han hadde vært en av forkjemperne for den nye høyskolen.

NHH FLYTTER INN

Muséplassen 1 var hovedbygningen til den nye skolen. Villaen i Christies gate 20 ble tilrettelagt for NHH med arbeidsplasser for studentene i hovedetasjen. Loftet ble innredet blant annet for økonomisk forskning og for et reklameinstitutt. Arkitektene Arnesen og Darre Kaarbø fikk satt inn større vindu i de nye kontorene på loftet og endret med det villaens fasade

Tegning Egill Reimers 1909, før ombygging av Christies gate 20. Her ser vi at bygningen, særlig i hovedfasaden mot nord, opprinnelig hadde større grad av gotiske trekk. Gotikken kommer til syne blant annet i det vertikale midtpartiet, i avkappede gesimser og i gavlene. Fasaden mot nord ble endret da NHH overtok huset. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

5.1 Bygningens historie

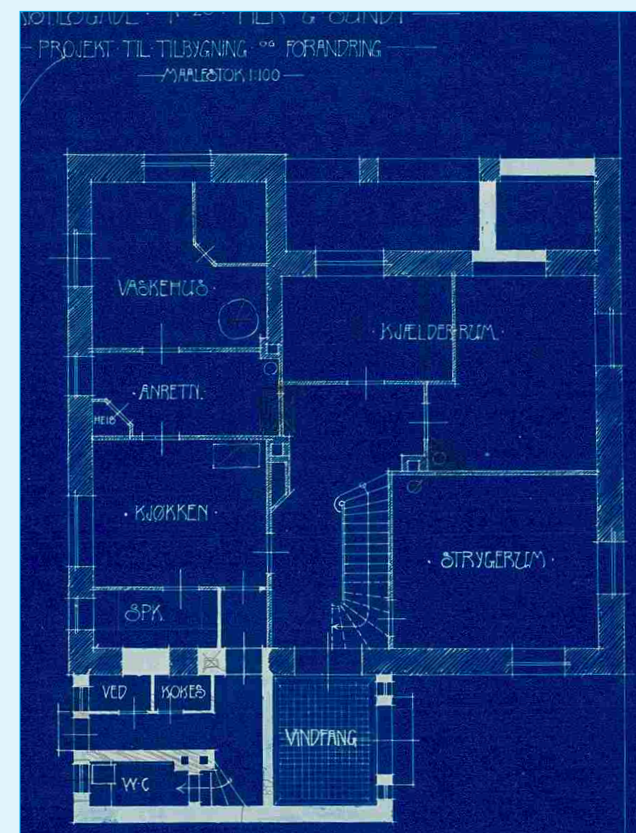
mot nord. I underetasjen mot øst ble et mindre vindu erstattet av et større. Arkitektene tegnet også en overbygget utvendig korridor som gjorde det mulig å gå tørrskodd fra villaen til inngangsdøren på Muséplassen 1.

NHH skulle etter planen bygge nytt skoleanlegg i Breiviken, men av ulike årsaker ble byggesaken utsatt mange ganger. Skolen bodde trangt i de midlertidige lokalene på Muséplassen og i Christies gate. Etter ønske fra utålmodige lærere ved NHH, laget arkitektene Arnesen og Darre Kaarbø i 1942 en skisse til et tilbygg til Muséplassen 1, med plassering på eiendommene Christies gate 18 og 20. Det seks etasjer høye funksisbygget innebar riving av villaen i Christies gate 20 og ombygging av Muséplassen 1. Denne planen ble aldri realitetsbehandlet.

UIB OVERTAR

Etter at NHH flyttet til nybygg ved Helleveien i 1963, overtok Universitetet Christies gate 20. Tidlige planer om sanering og nybygg i universitetsområdet ble forlatt til fordel for et ønske om å utnytte eksisterende hus i kombinasjon med mindre nybygg. Christies gate 20 ble koplet sammen med et nybygg i Christies gate 18 i 1968. Villaens interiør ble tilpasset universitets behov for kontorer og møterom. Huset fikk ny inngang fra Muséplassen, originale dører ble skiftet ut med nye i moderne stil, den opprinnelige terrassen ved vestveggen ble fjernet. For å tilfredsstille brannkravene, ble trappen kledd inn,

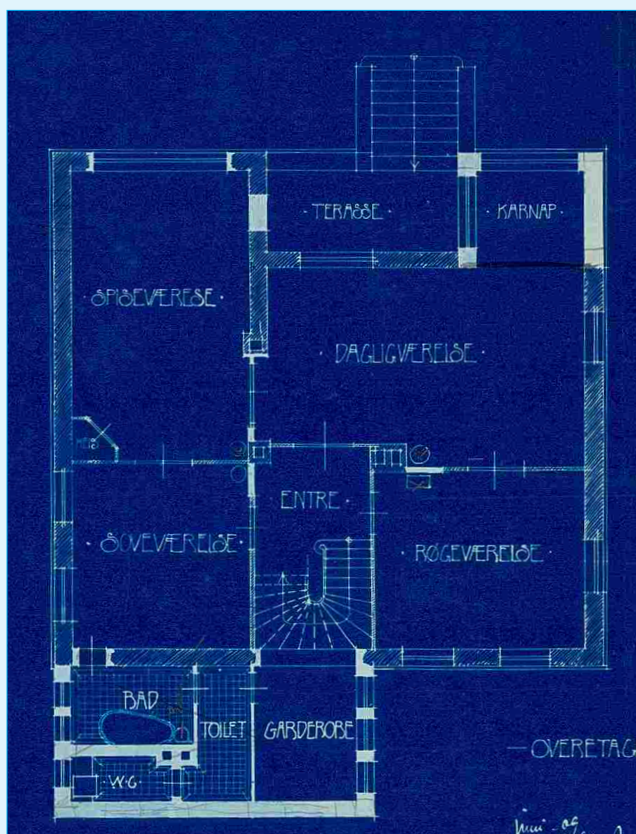
alle innvendige lysåpninger fikk trådglass. Trappen med rekkverk og gelender er original, med nyere linoleumsbelegg i trinnene. Den opprinnelige rominndelingen i huset er delvis intakt. Nye vegger har kommet opp og blitt flyttet på etter behov. Huset har mange originale fyllingsdører. De fleste av disse har i dag fyllingene skjult bak en påsatt plate. I 2016 ble vindfanget tatt bort. Huset fikk ny inngangsdør mot Muséplassen med samme posisjon og tilnærmet lik utførelse som tidligere altandør.

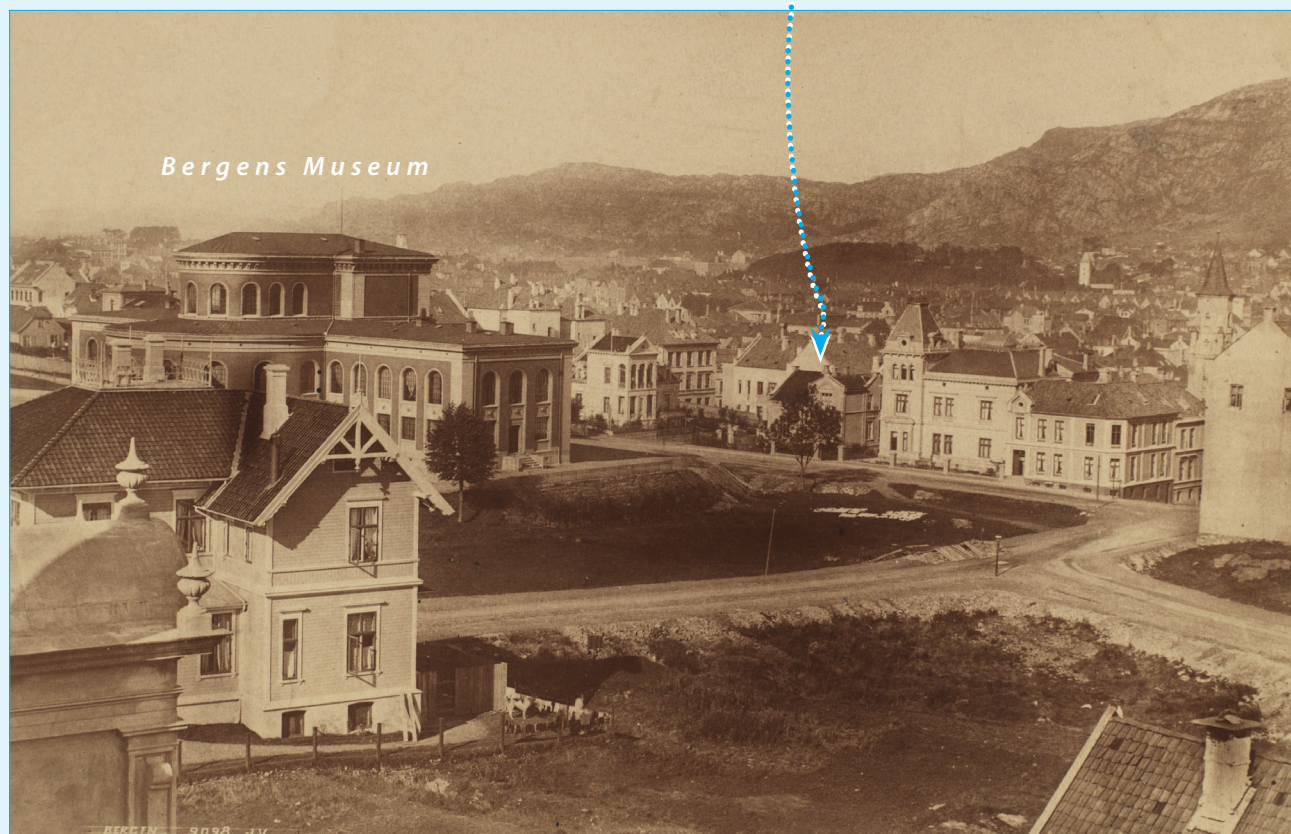
Tegning Egill Reimers 1909, som viser ombygging. 1. etasje. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Christies gate 20

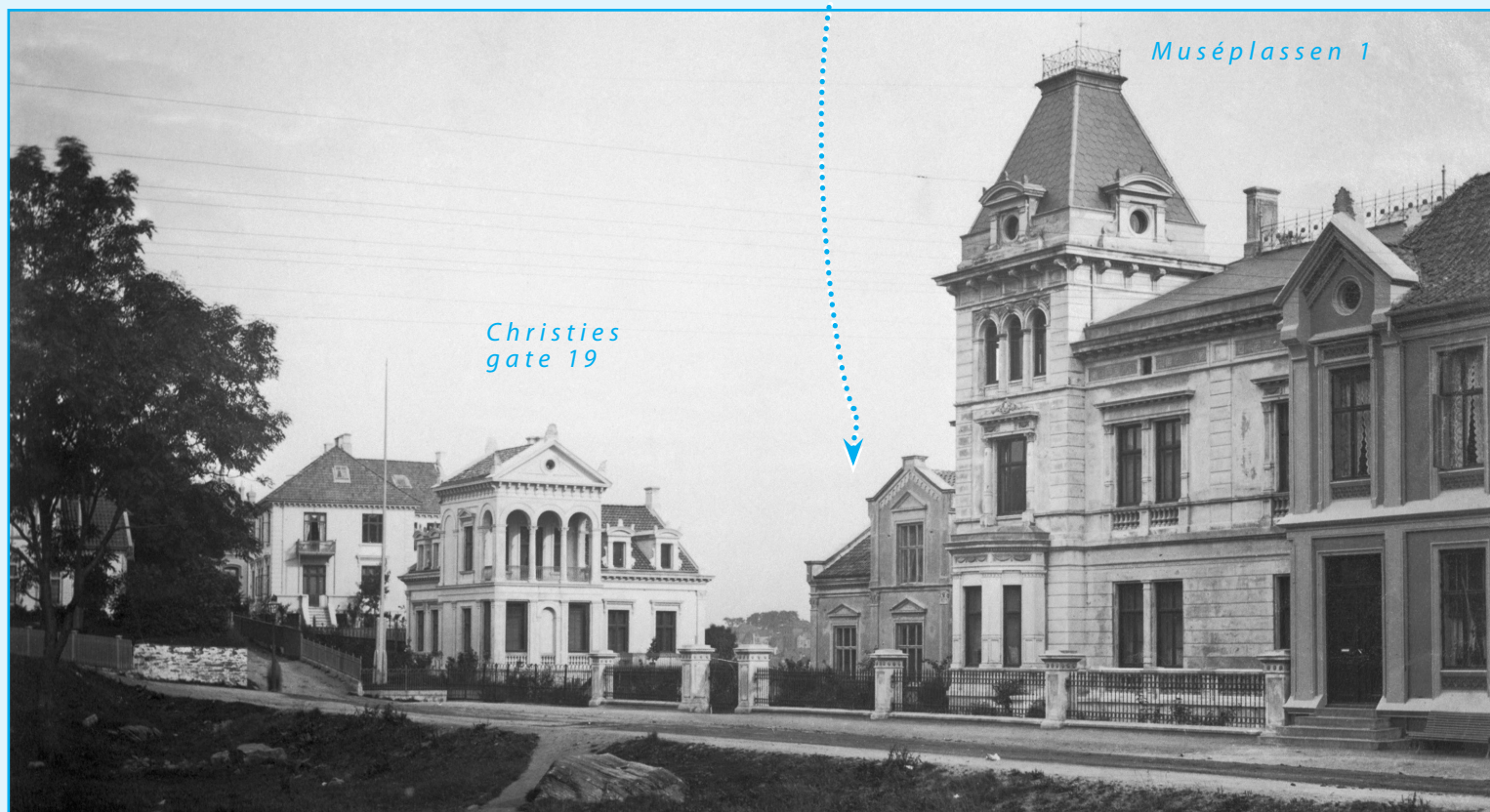

Tegning Egill Reimers 1909, som viser ombygging, 2. etasje. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Bergens Museums nabolag ca 1888-1889. Bildet viser villaens opprinnelige hage mot vest. Foto: William Dobson Valentine. Universitetsbiblioteket i Bergen.

5.1 Bygningens historie

Bilde tatt for 1890. Christies gate 20 fra 1876 ble snart omringet av andre forneme villaer i Muséets nabolag. Her ser vi villaen med opprinnelige vinduer i stuene mot vest.
Foto: Universitetsmuséets fotoarkiv.

Husets stuer fikk blyinnfattede vinduer i forbindelse med ombyggingen i 1909. Bildet tilhører familien Sundt.

Stort fremmøte på Muséplassen i anledning Bergens Museums 100-års jubileum 25. april 1925. Kong Haakon ankommer i bil. Foto: Atelier KK. Universitetsbiblioteket i Bergen

5.1 Bygningens historie

Opprinnelig nordfasade

Bildet er tatt mellom 1910-1920, og viser bygningen slik den så ut i i villatiden, etter Reimers ombygging i 1909. Bildet viser det originale smijernsgjerdet som omslutter hagen.
Foto: K. Knudsen & Co. Universitetsbiblioteket i Bergen

Nordfasaden etter endring i 1933

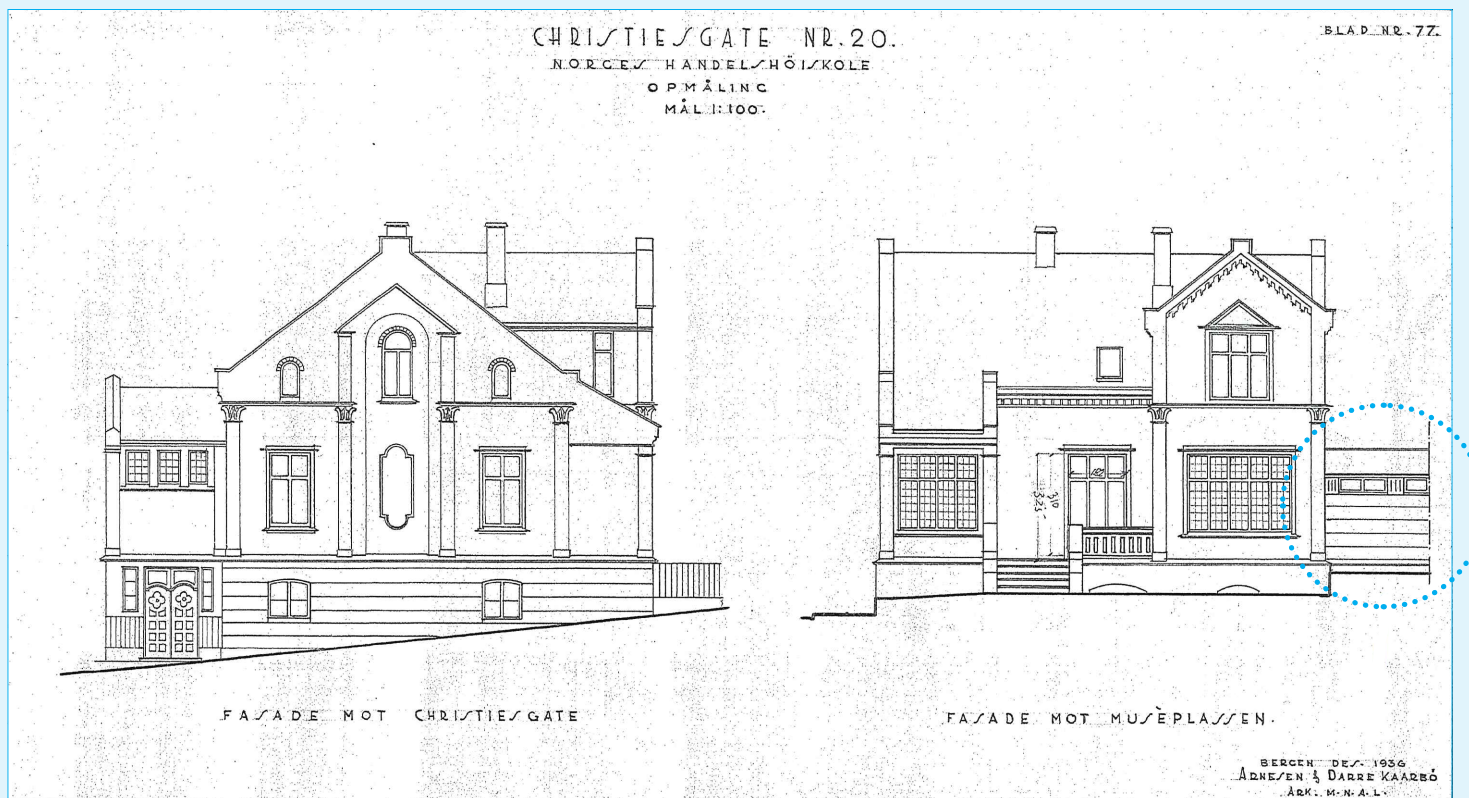

Eksteriørfoto fra tiden etter ombygging for NHH på 1930-tallet. Det dekorerte feltet i gavlen mot nord er erstattet av et moderne vindu. Korridoren som knytter Christies gate 20 til Muséplassen 1 er bygget. Foto: Norvin Reklamefoto. Tilhører Universitetsbiblioteket i Bergen

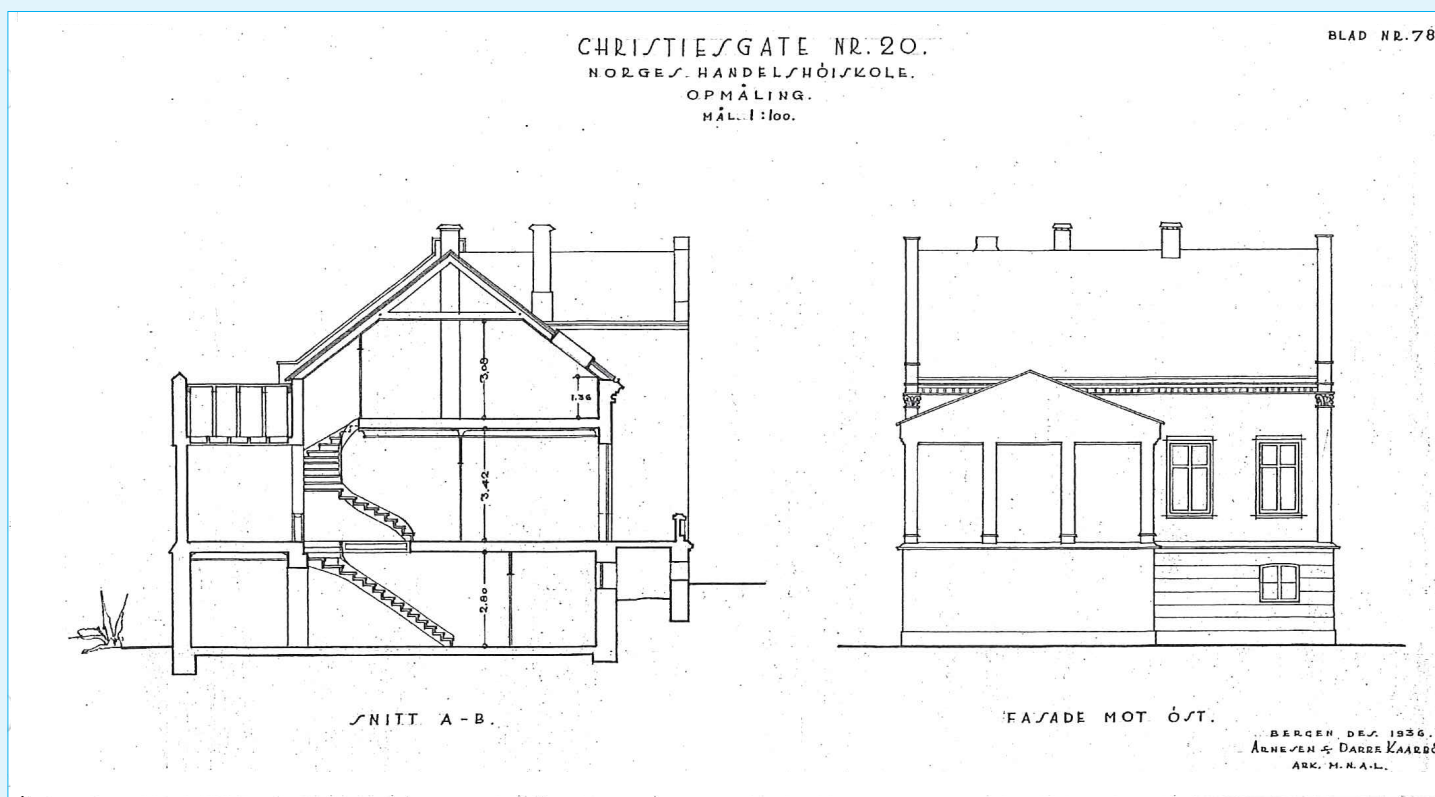

Christies gate 20 er nærmeste nabo til Muséplassen som ble etablert med mosaikk av tofarget stein i forbindelse med at Christie-støtten ble flyttet hit fra Torgalmenningen i 1925. Foto: Universitetsbiblioteket i Bergen

5.1 Bygningens historie

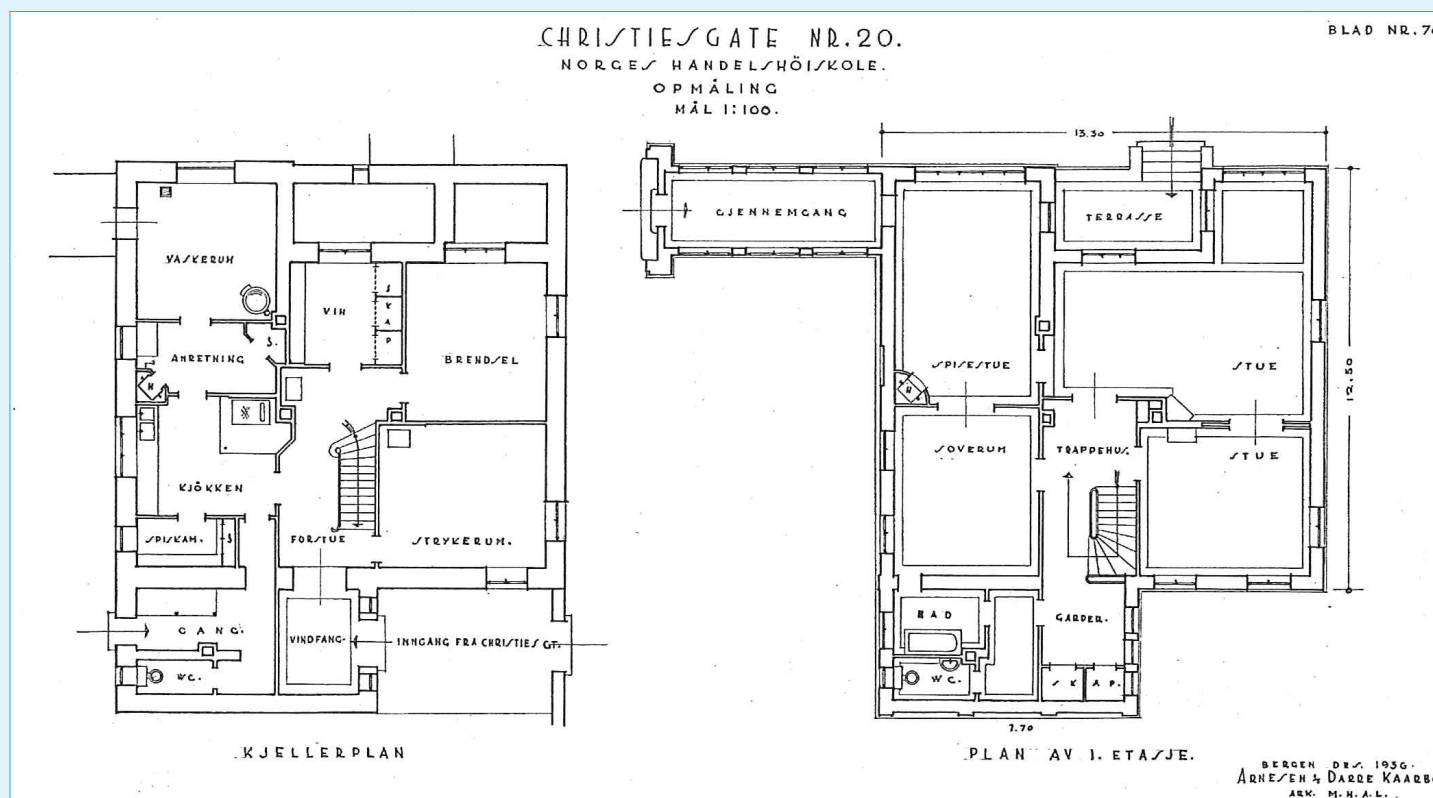

Oppmålingstegning for NHH av Arnesen & Darre Kaarbø 1936. Fasaden nord og vest før ombygging for NHH. Det er usikkert hvorfor passasjen mot Muséplassen 1, som er vist på fasade vest (se blå stiplede sirkel) er inntegnet på oppmålingstegningen. Passasjen ble bygget i 1938. Tegningene tilhører Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

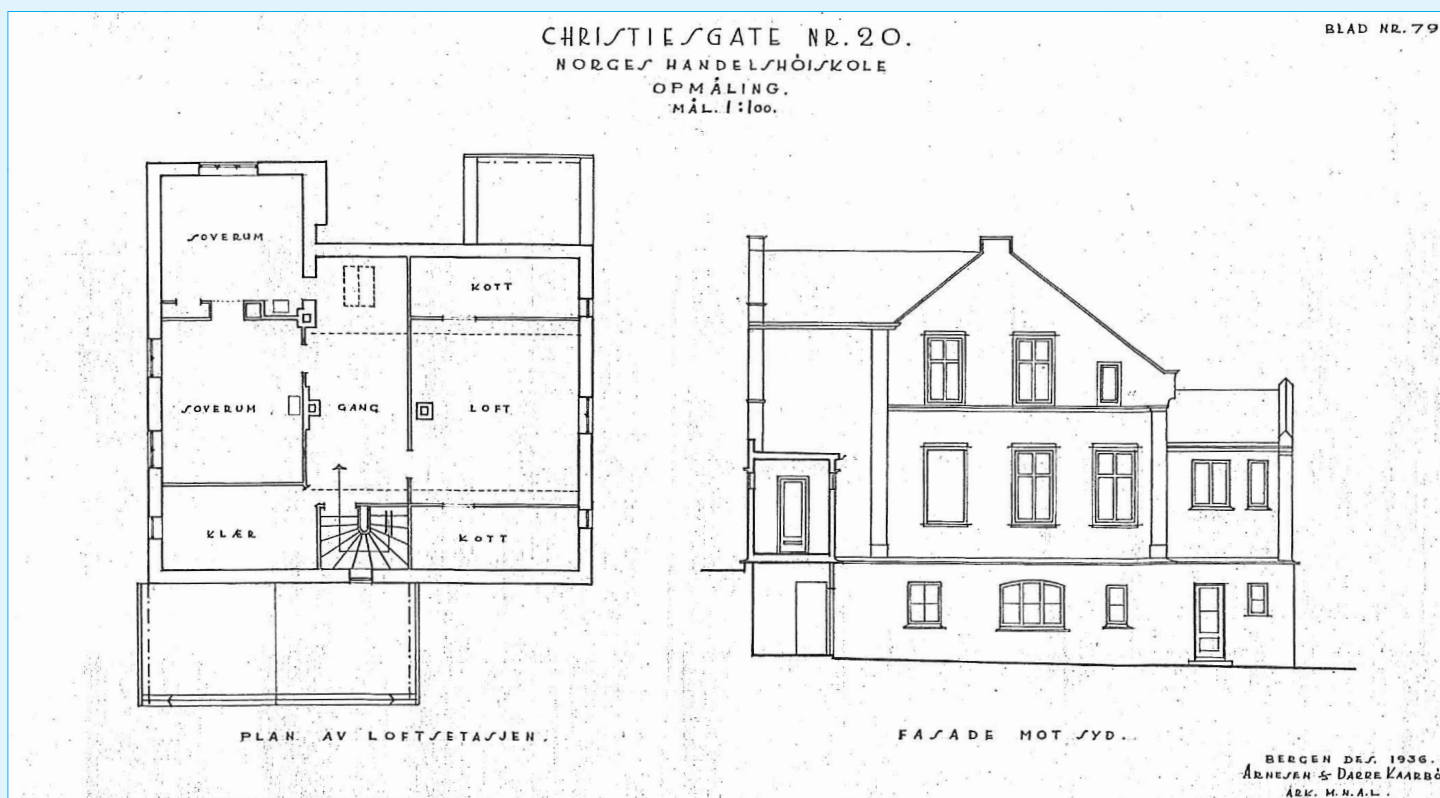

Oppmålingstegning for NHH av Arnesen & Darre Kaarbø 1936. Snitt og fasade øst. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

5.1 Bygningens historie

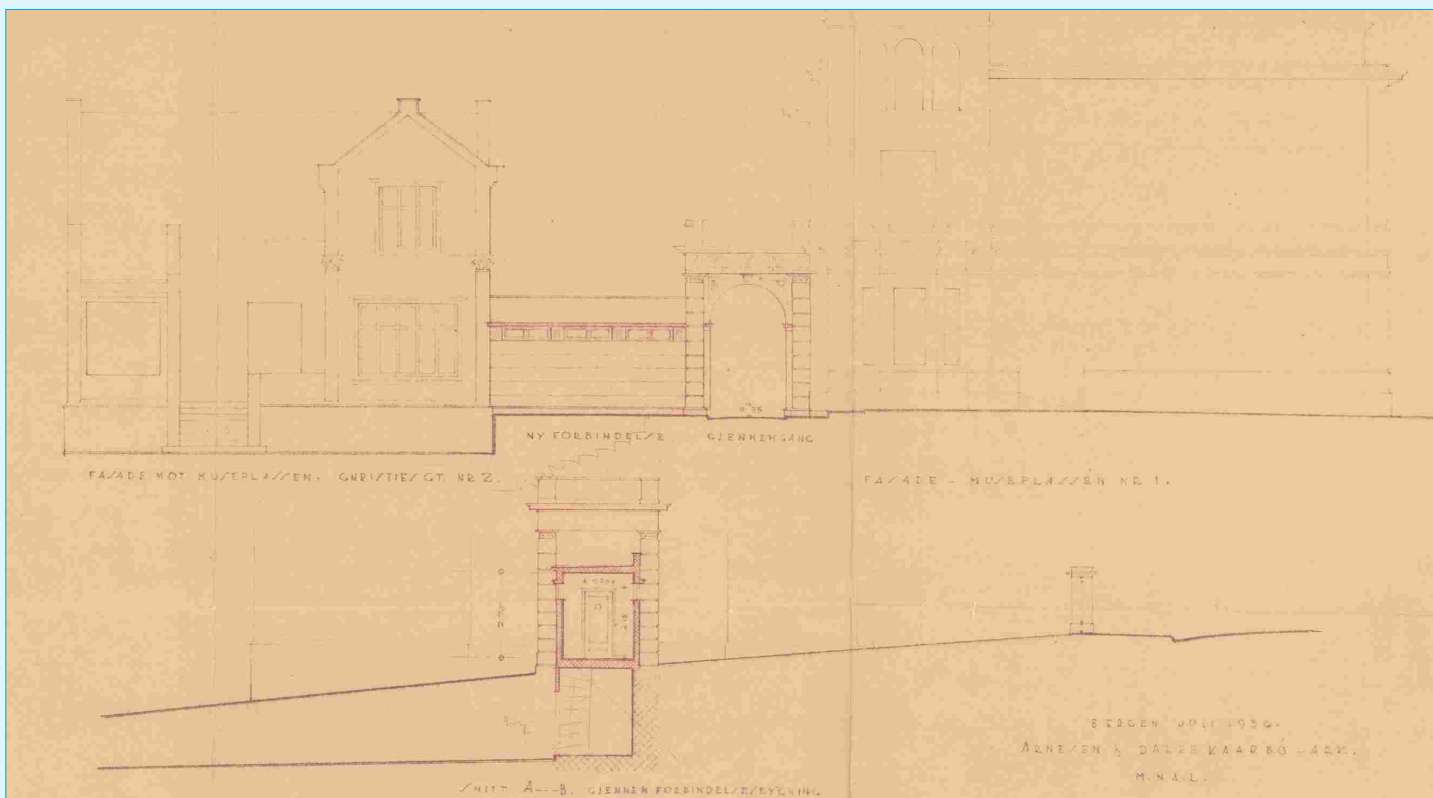

Oppmålingstegning for NHH av Arnesen & Darre Kaarbø 1936. Kjeller og 1. etasje. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

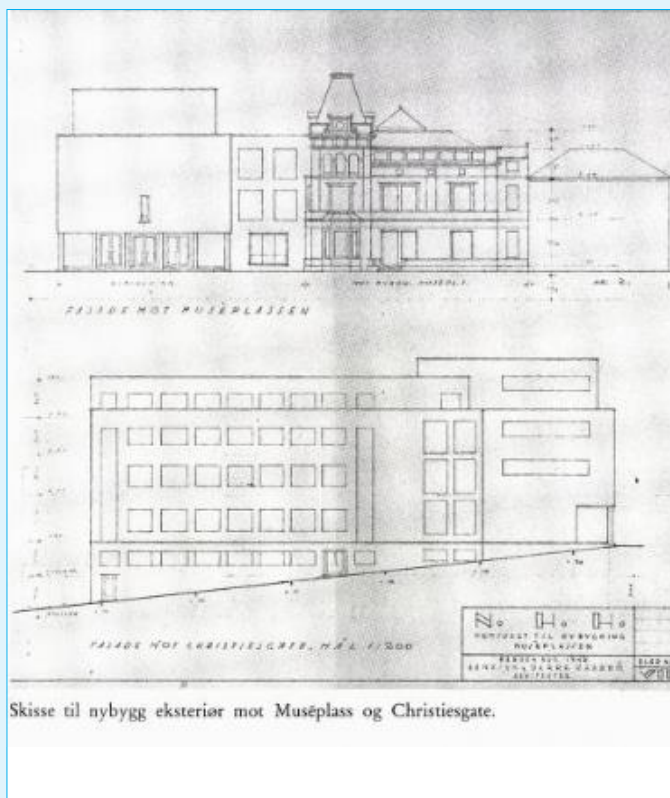

Oppmålingstegning for NHH av Arnesen & Darre Kaarbø 1936. Loftspan og fasade sør. Tegningene tilhører Arkivet etter Bygningsjefen i Bergen

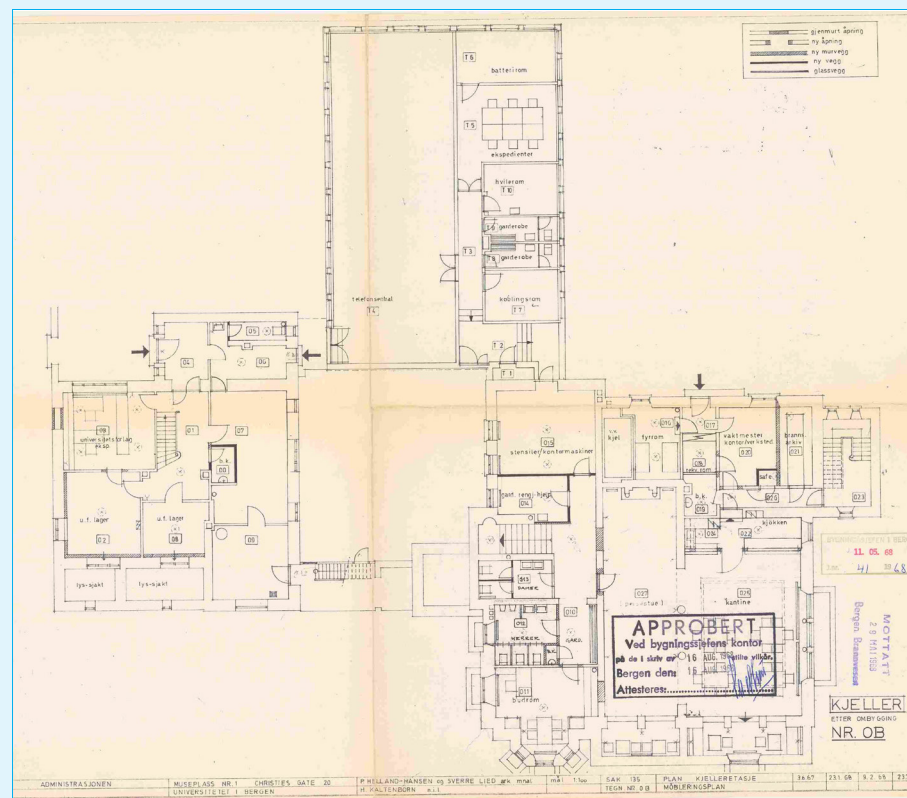
5.1 Bygningens historie

Forbindelse mellom Muséplassen 1 og Christies gate 20 av Arnesen & Darre Kaarbø 1936. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Planlagt nybygg for NHH av Arnesen & Darre Kaarbø 1942. Denne planen ble aldri realitetsbehandlet. Øverst fasade mot Muséplassen, nederst fasade mot Christies gate. Planen innebar at Christies gate 20 skulle rives.

Christies gate 20, Muséplassen 1 og Christies gate 18. Kjellerplan Administrasjonen 1968. Peter Helland-Hansen og Sverre Lied. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningsjefen i Bergen

Da UiB overtok huset, ble det etablert ny hovedinngang mot vest. Den opprinnelige altanen ble omgjort til vindfang og huset fikk en moderne inngangsdør. Vindfanget ble fjernet i 2016 og det ble satt inn en ny dør i tilnærmet samme stil som opprinnelig altandør. Nytt vindfang er bygget i deler av hall. Foto: UiB

OM ARKITEKTEN

Vi vet ikke sikkert hvem som har tegnet villaen i Christies gate 20. Arkitekt Schak Bull, forteller i sitt upubliserte manuskript «Bygningsforholdene i Bergen fra 1880 til 1930», at det i 1879, da han etablerte seg i byen, var fem praktiserende arkitekter i Bergen: Peter Blix, Giovanni Muller, Fredrik von der Lippe, Hans Heinrich Jess og Johan Faye.

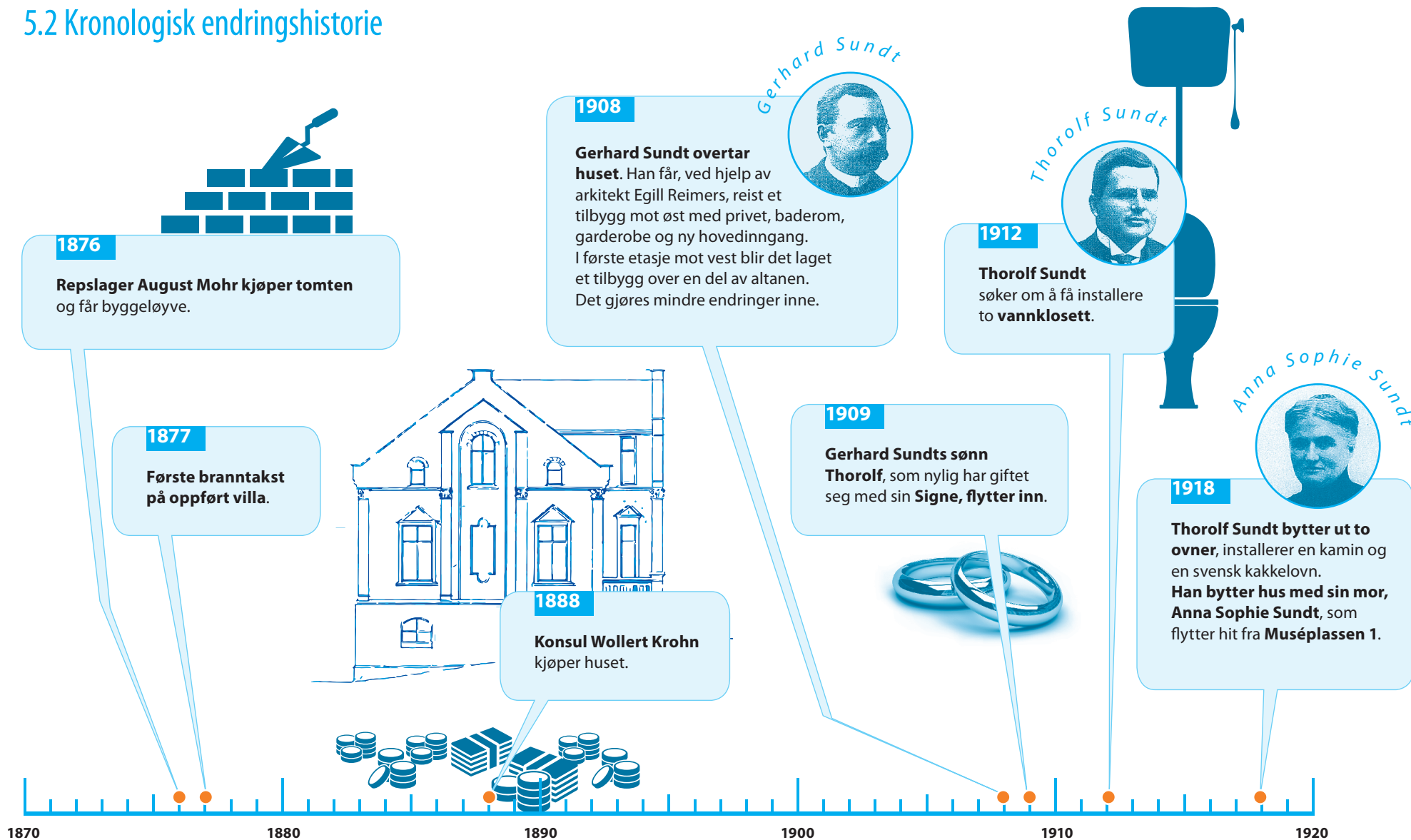
Murhuset i Christies gate 20 fra 1876 har slak takvinkel, tendens til trappegavl og gavler som er avsluttet over takflatene, arkitektoniske trekk vi finner for eksempel også i Kjøttbasaren, som ble bygget ferdig samme året. Den var tegnet av stadskonduktør og arkitekt Conrad Fredrik von der Lippe. På denne tiden var Hans Heinrich Jess assistent hos von der Lippe. Utfra hva byens den gang praktiserende arkitekter har tegnet, er det mulig å antyde at Christies gate 20 trolig har fått sin form på von der Lippes kontor, av von der Lippe eller arkitekt Jess.

Arkitekt Egill Reimers satte sin signatur på Christies gate 20 da han i 1909 blant annet utvidet huset mot øst.

Fasaden mot nord og øst med tilbygg fra 1909 av Egil Reimers.
Husets hovedinngang ble flyttet fra østveggen til den nye nordveggen på tilbygget. Original dør fra 1909.

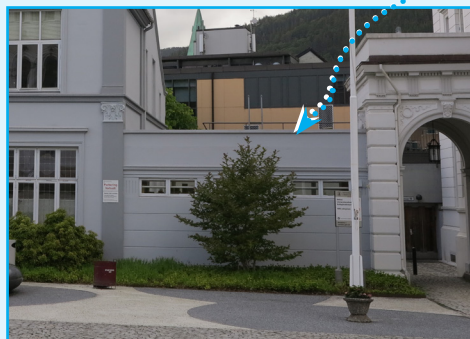
5.2 Kronologisk endringshistorie

1938

Etter tegninger av **arkitektene Arnesen og Darre Kaarbø** blir det bygget en **korridor med kjeller** mellom dette huset og inngangspartiet på Muséplassen 1.

NHH

1933

Villaen blir solgt til Foreningen for opprettelse av Norges Handelshøyskole. Skolen tar i bruk stuene i første etasje. **2. etasje bygges noe om.**

$$\frac{a^3 + b^3}{4} = \frac{a+b}{2}$$

1968

Universitetsledelsen flytter inn i administrasjonskvartalet som består av **Muséplassen 1, Christies gate 20 og et nybygg i Christies gate 18** med telefonsentral i første etasje og kontor for universitetsadministrasjonen i andre.

Arkitekter er Peter Helland-Hansen og Sverre Lied. Nybygget plasseres inntil nabobyggene med dør inn til Christies gate 20 og Muséplassen 1. Senere er administrasjonsbygningen fra 1968 knyttet sammen med enda et nytt UiB-bygg med adresse **Christies gate 18, tegnet av arkitektgruppen Cubus.**

Christies gate 20 får ny **moderne inngangsdør** til første etasje fra vest. Den gamle hagen blir etter hvert erstattet av en **steinbelagt plass med bed og busker.** Det legges betongdekke over gårdsrommet mellom Muséplassen 1 og sørveggen til Christies gate 20. Her etableres et teknisk rom. Vinduene mot sør i underetasjen til Christies gate 20 vender ut mot dette **underjordiske rommet.**

1964

Universitetet overtar villaen.

5.2 Kronologisk endringshistorie

2016. Huset har fått ny hovedinngangsdør. Foto: UiB

2014

To kjellervindu mot Christies gate, som lenge har vært blendet, åpnes i forbindelse med at kontorlokalene i denne etasjen pusses opp.

Husets originale inngangsdør (i tilbygget fra 1909) blir malt på ny.

2016

Huset får ny hovedinngangsdør mot vest som etterligner tidligere dør ut til altan.

2007

Smedsvig Landskapsarkitekter AS renoverer administrasjonskvartalets **uteområde** mot Muséplassen.

1970

1980

1990

2000

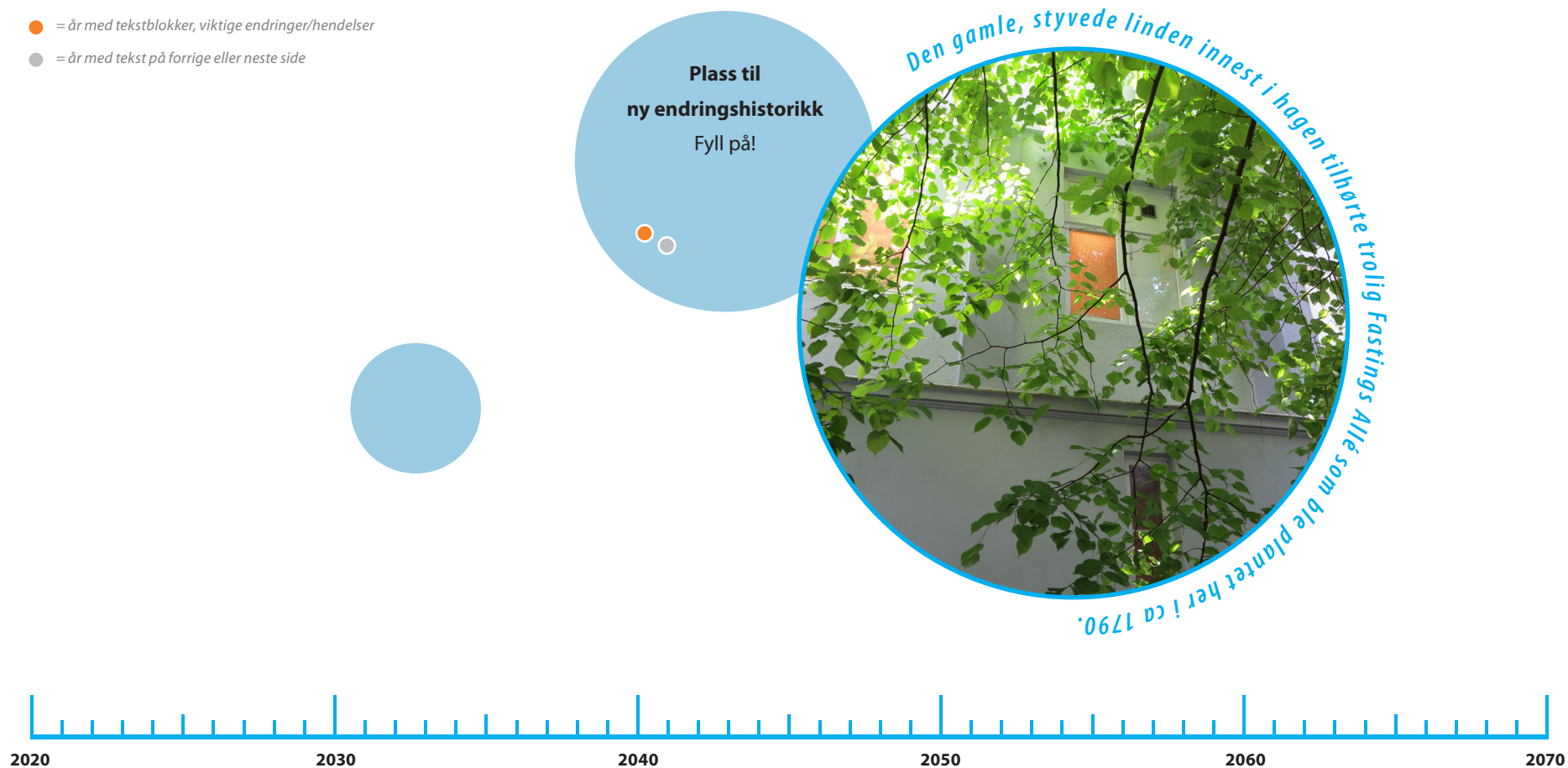
2010

2020

Endring fremtid

- = år med tekstblokker, viktige endringer/hendelser
- = år med tekst på forrige eller neste side

5.3 Kultur- og arkitekturhistorisk verdi

SÅRBARHET

Fasade mot nord og øst. Foto: EIA

Denne murvillaen med nygotiske trekk var den første boligen som ble bygget i øverste del av Christies gate, i det som skulle bli et eksklusivt boligmiljø rundt Muséet. Bygningen har arkitekturhistorisk verdi som en tidlig representant for boligbebyggelsen fra de siste tiårene av 1800-tallet.

Villaen representerer et stort og ambisiøst steg i Bergen bys byplanhistorie. Som et motsvar til Oslos nye slott og fornemme byutvidelser mot vest, ble Nygårdshøyden etablert som villaområde for Bergens borgerskap, med det nye, markante Muséet som attraktiv nabo. Slik sett har bygningen også byhistorisk verdi.

En stor del av bebyggelsen fra denne epoken er intakt, og fremdeles svært fremtredende på Nygårdshøyden. Siden svært mange historismeprydete eiendommer nede i sentrum brente i 1916, og andre senere er blitt lite påaktet, er Nygårdshøyden Bergens største område med autentiske historismebygg tegnet av arkitekter med god kjennskap til Europas rådende trender. Området utmerker seg også i nasjonal sammenheng og har svært stor arkitekturhistorisk verdi.

Blyinnfattet stuevindu mot vest. Opprinnelig var her et smalere vindusfelt, tilsvarende vindu i etasjen over. Dette ble skiftet ut med et bredere vindu i 1909 av Reimers. Vindusfeltene ble senere skiftet ut med dagens moderne energiglassvinduer med ruteinndeling tilsvarende de opprinnelige. Foto: EIA

Veggdekor med korintisk kapitel.

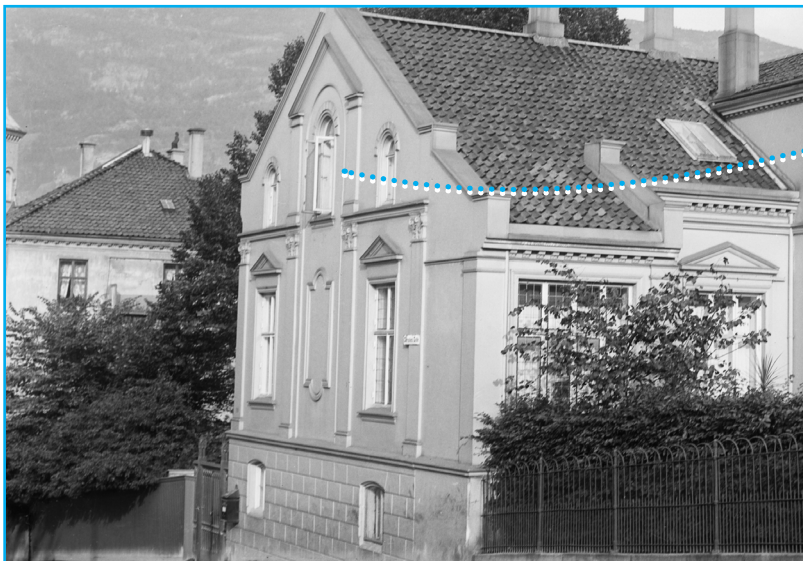

Villaen er et av flere bolighus i dette området som er overtatt av Universitetet og omgjort til moderne kontorbygg bak historiske fasader. Opprinnelige planer om å sanere gammel bebyggelse til fordel for nye universitetsbygg ble lagt til side. Villastrøkets arkitektoniske kvaliteter ble et argument for ombygging og tilpasning av gammel bebyggelse til universitetsbruk. Bygningen er med på å fortelle hvordan byuniversitetet tok form på den gamle arkitekturens premisser og har derfor stor universitetshistorisk verdi.

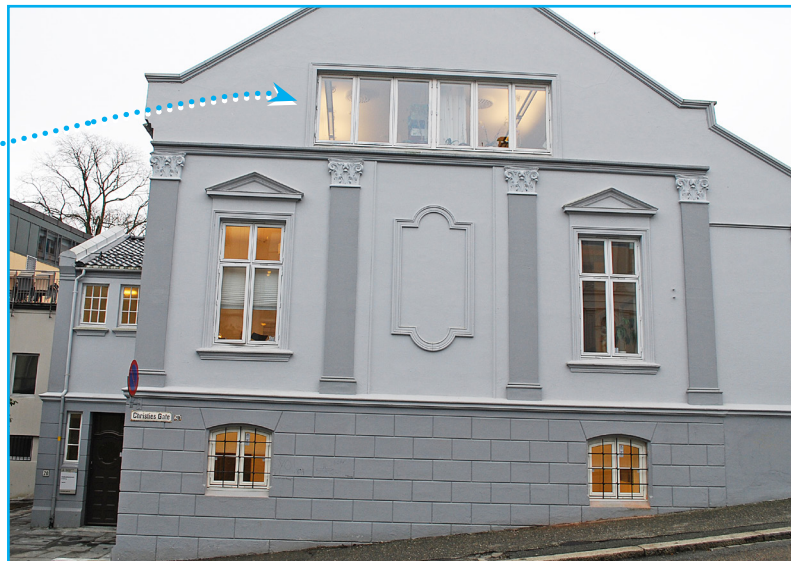
Villaen ble overtatt av og bygget om for Norges Handelshøyskole som var etablert her og holdt til i dette nabolaget fra 1933. Fra 1968 er Christies gate 20 en del av Universitetets nye administrasjonskvartal.

I hagen mot øst står to gamle styvede lindetre som antas å ha tilhørt den alléen Claus Fasting plantet fra St. Pauls kirke og til Møhlenprisbakken og Fastings Minde i 1790-årene. Villaens opprinnelig inngjerdede hage mot vest er innlemmet i en felles åpen plass ved inngangen til UiBs administrasjonskvartal.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Nordfasaden med opprinnelig dekor i gotisk stil i form av vertikale fasademotiv og høye, smale vinduer. Foto: EIA

Nordfasaden med nye, moderne vinduer. De opprinnelige vertikale vinduene er erstattet av et horisontalt vindusfelt. Foto: EIA

Denne murvillaen i nygotisk stil med trekk fra nyrenessanse skiller seg ut i nabolaget av svært rikt dekorerte historismebygg. Mye av den originale fasadedekoren er bevart. Fasaden i Christies gate 20 er gjennomgående enklere dekorert, men hadde opprinnelig en mer omfattende utsmykning av nordveggen. Her ble originale vinduer og dekor på vegglivet rundt disse fjernet da NHH hadde behov for et større vindu som gav bedre leselys for studentene i andre etasje. Originale vinduer er skiftet ut med moderne vinduer med historisk inndeling.

Arkitekt Egill Reimers satte sitt preg på villaen i 1909 med et tilbygg mot øst. Da ble husets hovedinngang flyttet fra østveggen i underetasje til ny nordvegg i tilbygget. Dagens ytterdør i denne etasjen er fra denne ombyggingen. Dør fra underetasje til gårdsrom mot sør er original fra 1876.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Fasade nord

SÅRBARHET

Fasade mot nord med villaens opprinnelige hovedinngang (1909) til kjelleren. Foto: EIA

Fasade mot nord. Foto: EIA

Nordfasaden vender ut mot Christies gate, og er en av villaens to hovedfasader. Den trappede gavlen gir bygningen et nygotisk preg. Den opprinnelige fasaden ble forlenget med tilbygget mot øst, i 1909. Samtidig ble deler av terrassen bygget inn i front. I forbindelse med at NHHs ble eier på 30-tallet, ble nordfasaden endret for å gi plass til større vinduer og mer dagslys til nye kontor på loftet. Vinduer i nedre del av

veggen, som en tid var blendet, er åpnet igjen. Den mest originale delen av fasaden er veggfeltet i 1. etg. Her er både veggens komposisjon og dekor bevart, med stiliserte søylemotivene som har korintiske kapiteler. De øvre dekorelementene høyere opp på veggen ble fjernet i forbindelse med ombyggingen på 30-tallet.

Fasader nord

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Sokkel	Sokkel er trolig utført i naturstein. Murverket er pusset, på utsiden med stiliserte kvader-striper.	 <p><i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i></p>
Yttervegg	Yttervegger er trolig murt i Bergensk hulmur i tegl. Murverket er pusset, trolig med kalkpuss. Pussen har trolig opprinnelig vært malt med limfarge, eller linolje maling. Nyere moderne lag ligger trolig over. Siste lag er silikonemulsjonsmaling av typen Sto Lotusan.	
Dekor i fasaden	Deler av den originale murte dekoren i fasaden er bevart, særlig i 1. etg. Stiliserte kvaderstriper artikulterer sokkelen, mens klassiske pilastermotiver danner en rytme og underdeler veggflaten i 1. etasje. De to midterste pilasterne var opprinnelig forlenget opp i 2. etg, og avsluttet med et gavlmotiv, som forsterket det vertikale, gotiske preget.	
Utskiftede vinduer i den eldste delen	I den eldste delen er vinduene skiftet ut med moderne utadslående energiglass vinduer med tilsvarende inndeling som de originale. Glasset er listet inn, mens originale vinduer trolig har vært kittet ett-lags glass.	
Originale vinduer i tilbygget	I tilbygget mot øst er de originale trevinduene bevart. Disse er smårutede vinduer med ett lags glass som er kittet inn i karm/ramme.	
Dør i tilbygget	Original inngangsdør 1909. Døren er svært forseggjort, med glass i dørbblad og i overlyset. Integrert i overlyset er dessuten felt inn en lampe, som er bestykket med glassprismer i bunnen for å gi lys til begge sider av veggen. Døren er restaurert i 2009. Maling er skrapet av og skader er utbedret. Glassfelt i dørblander er skiftet ut.	

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Fasade vest

SÅRBARHET

Fasade mot vest med ny, tilbakeført dør i hovedinngang. Foto: EIA

Vestfasaden var den opprinnelige hagefasaden til villaen, vendt mot Muséplassen og Muséet. Villaens stuer lå i hele fasadens lengde ut mot hagen som opprinnelig var omkranset av et høyt smijernsgjerde. Opprinnelig var det på denne siden en bred terrasse, med dør ut og trapp ned i hagen. Deler av terrassen bygges inn og innlemmes som en del av stuen, i ombyggingen i 1909. Når terrenget i årenes løp heves, fjernes også den resterende utvendige terrassen. Tegninger fra 1968 viser hageinngangen uten vindfang foran den gamle hageinngangen, men etter at UiB overtok,

kom vindfanget. Vinduene er skiftet ut i flere omganger. Da arkitekt Reimers tegnet forslag til innbygging av terrassen, endret han også stuevinduene mot vest. Begge fikk bredere åpning og smårutet inndeling. Dette endret bygningens opprinnelige vertikale gavlmotiv. Vinduene fra Reimers tid er skiftet ut med nyere, moderne energiglassvinduer, mens de originale vinduene trolig var ett lags trevinduer, utført med kittfals. De nye vinduene har tilsvarende ruteinndeling som de originale vinduene fra 1909.

Fasader vest

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Sokkel	Terrenget er hevet, slik at den sokkelen som opprinnelig lå delvis over terreng, er dekket til av oppfylte masser på denne siden. Trolig er sokkelen utført som natursteinsmur som er pusset og malt.	 <p><i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i></p>
Yttervegg	Ytterveggen er trolig utført som murt teglvegg som bergensk hulmur. Murverket er pusset, og malt. Opprinnelig puss har trolig vært kalkholdig, med originale malinger linoljemaling eller limfarger.	
Dekor	Mye av den originale murte dekoren er bevart i vestfasaden. Det trappede, asymmetriske og smale gavlmotivet gir bygningen sitt gotiske preg. Samtidig ser vi trekk fra ny-renessansen, i form av søylemotiver som markerer hjørnene, trekantet pediment over dører og vinduer, og en dekorert, bred tannbord i overgang mot tak. Søylemotivene er utvalgte steder dekorert med korintiske kapiteler.	
Vinduer	Alle de originale trevinduene i vestfasaden er erstattet med moderne energiglassvinduer, med tilsvarende inndeling som vinduene fra 1909.	
Dør	Tabell, dør: Nyere vindfang i dagens hovedinngang mot Muséplassen ble i 2016 tatt bort og erstattet av ny inngangsdør i samme posisjon og tilnærmet lik utførelse som altandør fra 1909.	

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Fasade sør

SÅRBARHET

Fasade mot sør. Foto: EIA

Fasaden mot sør vender inn mot gårdsrommet. Soverommene i villaen vendte denne veien, sammen med birom i loft og kjeller. Sørfasaden er endret i flere omganger. Først ved påbygget i to etasjer mot øst, oppført av Gerhard Sundt i 1909 for å oppgradere de sanitære forholdene i huset. Fasaden endres igjen i 1938, da Norges Handelshøyskole bygger korridorforbindelsen mot Muséplassen 1.

Senere, i UiBs regi, blir det lagt betongdekke på gårdsrommet mot sør. Dekket er på nivå med Muséplassen 1. I Christies gate 20 blir dermed

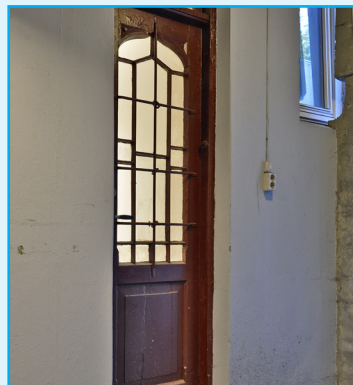
kjellerfasaden liggende under øvre bakkenivå, og er ikke lenger synlig fra omgivelsene.

Til tross for betydelige endringer, er den originale fasaden i stor grad bevart, ettersom endringene primært er tilføyelser. Mye av den opprinnelige murte fasadedekoren er også bevart, mens vinduene er i stor grad skiftet ut med moderne vinduer med historisk inndeling. Den gamle bi-inngangsdøren i kjelleren er den originale fra 1876. Den ble flyttet fra opprinnelig østvegg til tilbyggets fasade mot sør i 1909.

Fasader sør

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Sokkel	Sokkelen er trolig utført som natursteinsmur. Mur er pusset og malt.	 <p><i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i></p>
Yttervegg	Vegg trolig utført i bergensk hulmur, som er pusset og malt. Fasaden har enkel murt fasadedekor.	
Dekor	Hjørner er markert med murte forenklede søylemotiver. Fasaden er delt etasjevis med horisontale bånd.	
Vinduer	Trevinduer er nyere vinduer. Inndeling som de originale vinduene.	
Dør	Bi-inngangsdøren i kjelleren er den originale døren fra 1876. Døren har original dekor og fremstår som godt bevart. Den fikk ny posisjon i 1909.	

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Fasade øst

SÅRBARHET

Korridoren som forbinder Christies gate 20 med Muséplassen 1. Foto: EIA

Det er støpt et betongdekke over utearealet mellom Muséplassen 1 og Christies gate 20. Dette er porten inn til de tekniske rommene under dette dekket.

I 1909 oppførte **Gerhard Sundt** et tilbygg på den opprinnelig slette østfasaden slik at denne ble endret.

Både tilbygget og de gjenværende deler av den originale østfasaden etter påbyggingen, fremstår i stor grad som godt bevart. Med unntak av vinduene som er skiftet ut med moderne, gir fasadene er godt bilde av hvordan bygningen har sett ut i villatiden fram til Handelshøysko-

len overtok i 1933. Det store vinduet nederst på østveggen ble satt inn av NHH til erstatning for to mindre vinduer.

En ny «østfasade» oppstår ved etablering av gjennomgangen til Muséplassen 1. Denne er så å si uendret fra byggeåret.

Huset fikk et tillegg til østfasaden da bygningen ble koblet sammen med telefonsentralen i Christies gate 18. Foto: EIA

Østfasade ved opprinnelig hovedinngang. Opprinnelig var dette husets eneste fasade mot øst. Foto: EIA

Til tross for betydelige endringer, er den originale fasaden i stor grad bevart, ettersom endringene primært er tilføyelser. Også mye av den opprinnelige murte fasadedekoren er bevart, mens vinduene i stor grad er skiftet ut med moderne vinduer med historisk inndeling.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Nederste del av husets sørfasade er skjult under dekket som er bygget mellom Musé-plassen 1 og Christies gate 20. Kjellerens bidør fører ut til det overdekkede tekniske rommet.
Foto: EIA

Fasaden mot øst, delvis skjult bak vegetasjonen. Både den styvede linden og rododendronen er svært gamle.
Foto: EIA

Fasade øst

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Sokkel	Veggens kjerne er murt i naturstein. Murverket er pusset og malt.	▶
Yttervegg fra 1876 hovedbygget	Veggen er murt i tegl, trolig med kjerne av bergensk hulmur. Murverket pusset og malt.	▶
Yttervegg fra 1933 korridor til Muséplass 1	Veggene i påbygget er murt og pusset, som det opprinnelige bygget.	▶
Dekor 1876	Veggen er pusset og har murdekor. Nedre del har stiliserte kvader-striper. Gesimsbånd mellom etasjene, og i overgang mot tak. Sistnevnte utført som tannbord. Søylemotiver med korintisk kapitel markerer hjørner. Over vindu trekantet pediment.	▶
Vinduer	Trevinduene i underetasjen er de originale ett lags vinduene fra 1876, bortsett fra nytt vindu mot bakgård og det store, oppdelte vinduet nederst på østveggen, det kom i NHH-tiden. Også vinduene i korridoren mot Muséplass 1 er av eldre årgang. De øvre vinduene er av nyere dato, trolig med original inndeling.	▶

Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Yttertak

SÅRBARHET

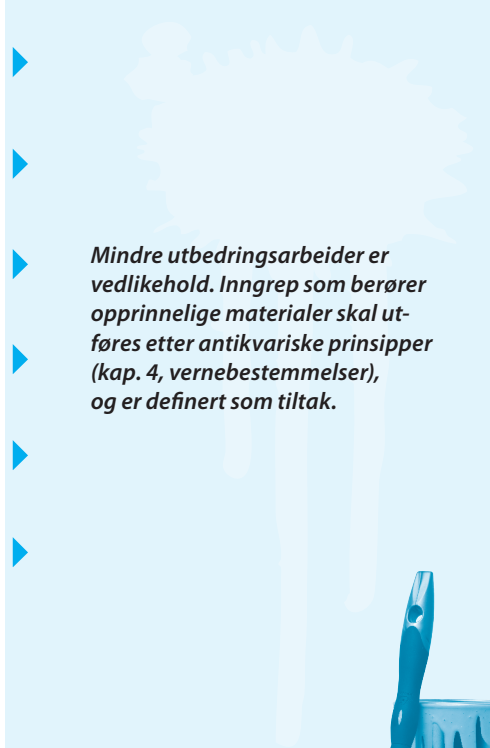

Tak mot nordvest. Foto: EIA

Historisk billedmateriale tatt i perioden mellom 1910-1920, viser at taket har vært tekket med takpanner. Dagens tekking er av nyere dato, men er trolig utført etter historiske forbilder.

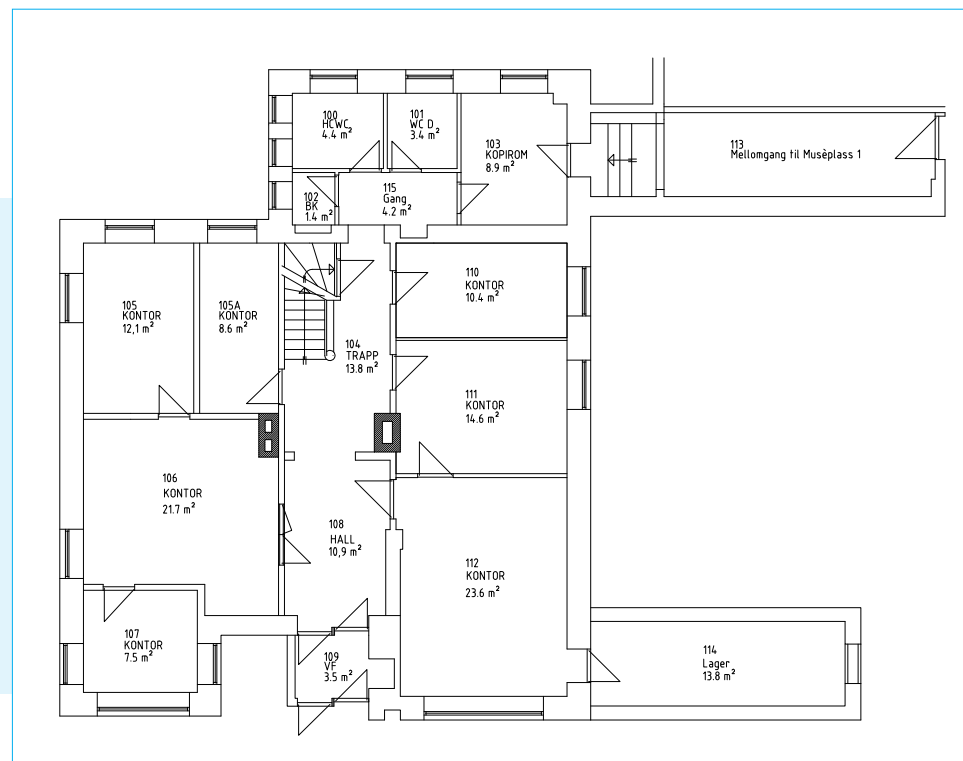
Yttertak

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Takkonstruksjon	Den originale takkonstruksjonen er bevart. Denne er utført med solide taksperr som bæring for tversgående åser. Materialet er furu.	 <p><i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i></p>
Taktekking	Taktekkingen er utført med glaserte takpanner.	
Beslag	Originale takbeslag er skiftet ut med moderne beslag.	
Piper	Original pipe er bevart.	
Takvinduer	Nyere.	
Renner og nedløp	Nyere.	

Originale takkonstruksjoner er bevart og eksponert på loftet. Foto EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Plantegning 2017, 1. etasje.

Interiøret i denne villaen omfattes ikke av fredningen. Den originale trappen er fremdeles husets hovedtrapp. Til tross for endringer i romstørrelser, er mange originale vegger bevart da endringene ofte har skjedd ved tilføyelser av nye vegger.

Av mer opprinnelige rom er det naturlig å trekke frem vindfanget som befinner seg i kjelleretasjen i tilbygget fra 1909 og den tilstøtende hallen. Særlig vindfanget fremstår med betydelig andel opprinnelige overflater,

både på gulv, vegg og tak. En dobbel dør med glass og overlysfelt med jugendtrekk mellom vindfang og hall er trolig original fra 1909. Toalettet innenfor vindfanget har også opprinnelig form og intakte overflater. Brystning i trapperom er original fra 1876 eller 1909.

I første etasje står en to-fløyet glassdør mellom trapp og stue. Denne er muligens original. I de opprinnelige stuen ser vi deler av dekorerte himlinger bevart i dagens interiører.

Originale dører til toalett ved vindfang i første etasje. Vindfanget har original, dekorert brystning fra 1909. Foto: EIA

Hallen i første etasje har doble, originale dører fra 1909 i åpningen til den opprinnelige hovedinngangsdøren. Hallen har original brystning, trolig fra 1909. Foto: EIA

Flisene i vindfanget er originale fra 1909. Bildet viser også originalt panel, listverk og dørhengsler med knapp. Foto: EIA

Den originale, særpregede kjellerdøren fra 1876 fikk ny posisjon i sørveggen ved ombyggingen i 1909. Til høyre: Den unike kjellerdøren sett fra innsiden. Foto: EIA

Lykten over hovedinngangsdøren i første etasje har jugendtrekk. Foto: EIA

Av andre synlige originale bygningsdeler i interiørene, er synlige takkonstruksjoner i loft.

I mange tilfeller er de originale overflatene intakte under de nyere tilføyde overflatene. Dekoreerte himlinger, historiske dører og ikke minst den historiske trappen er elementer som farger opplevelsen av bygningen og som markerer alder og stil. Originale fargelag som kan være intakte under nyere lag og har verdi som kilde.

Hovedinngangsdør med overlys og lykt. Åpningene i døren har blomstermotiv i jugendstil. Døren er omringet av originalt listverk og originale sidevinduer med opprinnelig glass. Foto: EIA

Husets hovedtrapp med dreide stolper i rekkverket er bevart. Foto: EIA

Synlige deler av den originale hovedtrappen mellom andre etasje og loft. Foto: EIA

Christies gate 20

Fasade mot vest før 1968. Foto: Universitetsbiblioteket i Bergen

Dagens inngangsparti mot Muséplassen med ny inngangsdør fra 2016. Foto: EIA

5.6 Beskrivelse utomhus

SÅRBARHET

Foto: EIA

Opprinnelig var hagen i vest mot Muséplassen omsluttet av et støpejerns-/smijernsgjerde med en hekk på innsiden. En terrasse fra stuen hadde trapp ned til bakkeplanet. I 1909 ble deler av denne terrassen bygget inn. Den ble en del av stuen som fikk ny hageinngang. Arrangementet med opphevet terrasse ble beholdt.

Da UiB overtok, ble hageinngangen mot Muséplassen omgjort til ny hovedinngang med et tilført vindfang i 60-tallets stil og materialbruk.

Dette endret hagens karakter og funksjon. Denne ble nå en skiferbelagt plass uten gjerde, med en lav, skrånende gråsteinsmur mot Christies gate. Smedsvig Landskapsarkitekter renoverte Muséplasskvartalets utomhusområde i 2007. Plassen mot Muséplassen fikk da en urban bearbeiding, et dekke i form av liten brostein og mørk og lys plasstøpt glassbetong. En stor sittestein i kinesisk granitt er formgitt av Smedsvig Landskapsarkitekter. I betongen rundt steinen er det nedfelt små armatur for ledlys. Plassen er utstyrt med sykkelstativ og flaggstang. Terrenget mot

Muséplassen er hevet noe i årenes løp slik at terrengnivået i vest nå ligger i høyde med gulvnivået i hovedetasjen.

Hagen ved den opprinnelige hovedinngangen mot øst var også inngjerdet. En høy jernport avsluttet gjerdet mot husveggen. I denne hagen står en gammel rododendron og flere styvede lindetre. Den største linden tilhørte trolig den gamle Fastings allé fra ca 1790 som førte fra St. Paul kirke til Fastings Minde og videre ned Møhlenprisbakken.

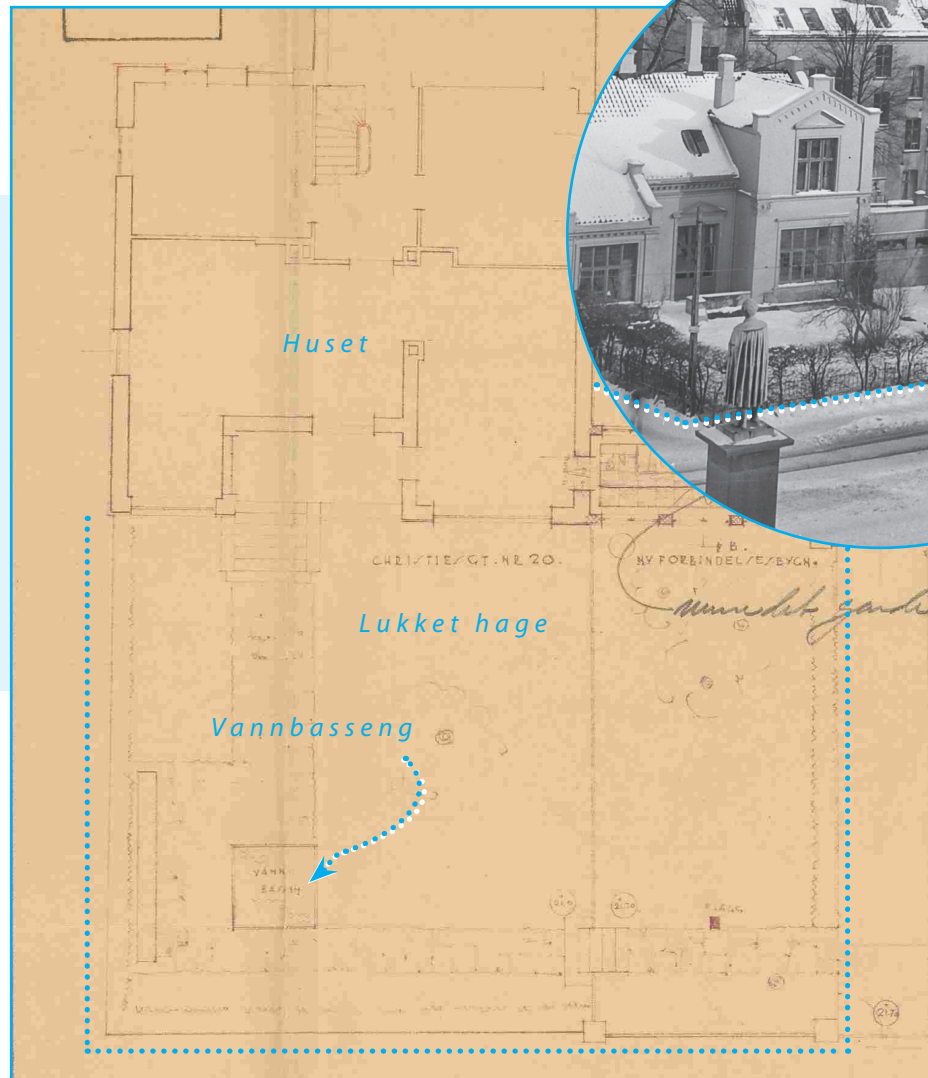
I sør grenset hagen til eiendommen Muséplassen 1 som ligger noe høyere enn Christies gate 20. Nå er det støpt en betongplate over hele dette uteområdet mellom de to husene. Vinduer og dører i kjeller mot sør i Christies gate 20 vender dermed ut mot dette nye kjellerrommet/ tekniske rommet som er lukket med en port mot øst.

I husets hage mot øst står en gammel rododendron og et styvet lindetre som trolig tilhørte Fastings allé fra 1790-årene. Foto: EIA

Hellelagt gangvei i hagen mellom Christies gate 20 og Christies gate 18. Foto: EIA

Tegningen viser den opprinnelig lukkede hagen med gjerde, beplantning og vannbasseng. Arkitektene Arnesen & Darre Kaarbø tegnet forbindelsen til Muséplassen for NHH i 1936.

6 SKJEMA: VØL OG VERN

Vernerapport for enkle tiltak i bygg. Skjema vøl og vern. UIB			
Dato:			
Formål med tiltaket:			
Byggnavn:	Etg.:	Romnr.:	
Adresse:	Objektnr. i LVP:	Kompleks:	
Bakgrunn for tiltak:			
Tegning		Tegning	
Bilde		Bilde	
Bilde		Bilde	

Side 1

Vernerapport for enkle tiltak i bygg. Skjema vøl og vern. UIB
Vernehensyn:
Eksisterende forhold:
Planlagt løsning med fokus på endring:
Antikvarisk vurdering (fylles ut av kulturminneansvarlig):

Side 2

← Dette er skjemaet du bruker ved tiltak og endring. Se kap. 4.3: Hvem gjør hva.

7 KART

- = Christies gate 20
- = Fredet UiB bygg
- = Verneklasse 2 UiB bygg
- = Fredet UiB hage
- = Andre UiB bygg

 Christies gate 20

8 KILDER

- Aachen, Henrik von: Bergens-arkitekturen 1830-1930. *Hovedtrekk i en utvikling i Gamle Bergen*. Årbok 1982, s 6-26
- Aachen, Henrik von: *Bygningsforholdene i Bergen 1830-1905*, i Bergens historiske forening. Skrifter nr. 81/82-1983, Bergen 1983
- Antikvarisk register, Fortidsminneforeningen
- Andersson & Skjånes: *Sentralområdet*, Universitetet i Bergen 1964
- Forland, Astrid, Haaland, Anders (red.): *Universitetet i Bergens historie, bind 1*. Bergen 1996
- Gjerstad, Jo: *Nygårdsgatens krønike 1 og 2*
- Gjesdal, Carl O. Gram: *Byuniversitetet på berget. Flanerende ferd fra Florida til Dragefjellet*. Bergen 1982
- Hartvedt, Gunnar Hagen: *Bergen Byleksikon*, Bergen 1994
- Helland-Hansen, Peter og Sveran, Tore: *Nygårdshøyden i Bergen – Universitetets interesseområde*. Antikvarisk registrering utført for Statens bygge- og eiendomsdirektorat av arkitektene 1974-1978. En oppsummering av Tore Sveran ble trykket i Fortidsminneforeningens årbok 1979
- Jensen, Olav Harald og Strømme Svendsen, Arnljot: *Norges handels-høyskole femti år*. NHH 1986
- Lexau, Siri Skjold (2015): *Et universitetsområde for fremtiden – Nygårdshøyden i Bergen*. Nordlit 36/2015 pp. 143-164
- Lorentzen, Bernt: *Bergenserne bygger*, Bergen 1948
- Madsen, Stephan Tschudi: *Et jubileumsønske for Bergen. Nygårdshøyden i fortid og fremtid*. Bergen 1970
- Nordhagen, Per Jonas: *På universitetets grunn. Nygårdshøydens arkitekturhistorie 1860-2000*
- Offerdahl, Einar: *Mitt Nygård. Gatelangs i en bergensk bydel*
- Riksantikvaren: *NB! – Nasjonale kulturhistoriske bymiljøer*
- Øfstegaard, Egil: *Fra beitemark til universitet. Om Sydneshalvøen før ca 1850. Historisk utredning om utviklingen på Sydneshalvøen*. Levert UiB 1978

Komplett byggesaksmappe fra Bergen byarkiv

Diverse dokumenter fra Statsarkivet

LVP, Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9, Fredede eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet. Vedlegg 18

Thorsnes, Elin: Sundt-historikk

LINK TIL LYDIA, BYGG OG DRIFTSINFORMASJON MED TEGNINGER OG FOTO:

[\\skuld.uib.no/Prog/Lydia/Lydia/UiB/DOKUMENT/100 Struktur maler/Mappestruktur og forside/Forside/308/Bygg og driftsinformasjon.htm](https://skuld.uib.no/Prog/Lydia/Lydia/UiB/DOKUMENT/100%20Struktur%20maler/Mappestruktur%20og%20forside/Forside/308/Bygg%20og%20driftsinformasjon.htm)

UTGIVER UNIVERSITETET i BERGEN ved Eiendomsavdelingen (EIA)
TEKST / FAKTA Eva Røyrane EIA UiB / Åse Tveitnes EIA UiB / Aina Lille-Langøy b+b arkitekter
REDAKTØR Åse Tveitnes EIA UiB
WEBANSVARLIG Svein Bjarne Langvad EIA UiB
GRAFISK DESIGN UiB / Bente Ljones STAUT DESIGN
FOTO / ELEMENT UiB / Thomas Vindal Christensen EIA UiB / b+b / arkiv / Colourbox
TRYKK BODONI Miljømerket trykksak 2041 0699
BERGEN 2018

ISBN

978-82-93674-15-3 Christies gate 20 Bygg 10247 / Kompleks 3375 Forvaltningsplan UiB 2018 (digital)

